

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

Černokostelecká dětská skupina ROZUMu I. a II. – pokračování

PLÁN VÝCHOVY A PÉČE O DÍTĚ, ROZVOJE SCHOPNOSTÍ, KULTURNÍCH A HYGIENICKÝCH NÁVYKŮ DÍTĚTE

s názvem

***„Nechte mě chvíli, já si to
rozmyslím...“***

Podle §10 odst. 2 zák. 247/2014 Sb. o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině a o změně souvisejících zákonů

Obsah

1 Identifikační údaje dětské skupiny

- 1.1 Název dětské skupiny
- 1.2 Statutární zástupce, zpracovatelé
- 1.3 Údaje o poskytovateli
- 1.4 Ostatní data

2 Obecná charakteristika dětské skupiny

3 Podmínky výchovy a péče v dětské skupině

- 3.1 Věcné podmínky
- 3.2 Životospráva
- 3.3 Psychosociální podmínky
- 3.4 Organizace
- 3.5 Řízení dětské skupiny
- 3.6 Personální zajištění dětské skupiny
- 3.7 Spoluúčasť rodičů
- 3.8 Podmínky pro výchovu a péči dětí se speciálními vzdělávacími potřebami
- 3.9 Podmínky pro výchovu a péči dětí nadaných

4. Organizace výchovy a péče v dětské skupině

- 4.1 Charakteristika organizace výchovy a péče v dětské skupině
- 4.2 Pravidla pro zařazování dětí do dětské skupiny
- 4.3 Kritéria pro přijímání dětí do dětské skupiny

5. Charakteristika plánu výchovy a péče

6. Obsah plánu výchovy a péče v dětské skupině

7. Evaluační systém a pedagogická diagnostika

1. Identifikační údaje

- 1.1. Černokostecké dětské skupiny ROZUMu I a II – pokračování, v Kostelci nad Černými lesy se zaměřením na rozvoj myšlení podle teorie a metody prof. R. Feuersteina, (sídlo: Kutnohorská 552, Kostelec nad Černými lesy)
- 1.2. Statutární zástupce, zpracovatelé (jména nebo pozice zpracovatelů)
Bc. Eva Zemanová - ředitelka poskytovatele
PhDr. Vladislava Moravčíková – psycholog, supervizor
- 1.3. Údaje o poskytovateli služby péče o dítě v dětské skupině
Ústav ROZUMu a mateřská škola, z. ú.
IČ: 04479289
se sídlem Oplany 77, 281 63 Kostelec nad Černými lesy
- 1.4. Platnost dokumentu doba neurčitá

2. Obecná charakteristika dětské skupiny

- 2.1. Poskytovatelem služby péče o dítě v dětské skupině ROZUM se zaměřením na rozvoj myšlení dle prof. R. Feuersteina, je Ústav ROZUMu, z. ú. Název vznikl spojením začátku slov ROZvoj Učení a Myšlení. Učení je chápáno v nejširším slova smyslu, jako učení kognitivní, psychomotorické, sociální a emoční. Koncepčním základem odborných aktivit jsou mezinárodně uznávané teoretické přístupy a metody. Základem je teorie prof. R. Feuersteina., obohacený metodologickými a teoretickými východisky Videotréninku interakcí a metody Rozvoje jazykových schopností podle prof. D. B. Elkonina. Poskytovatel velmi úzce spolupracuje s ATC metod prof. R. Feuersteina, SPIN – sdružení pro videotrénink interakcí, z. s a autorkami metodiky Trénink jazykových schopností podle D. B. Elkonina prof. M. Mikulajovou, M. Schöffelovou, které vzdělávací kurz této metody realizují ve spolupráci s katedrou psychologie Pedagogické fakulty UK. S využitím uvedených metodologicko-teoretických východisek poskytovatel Ústav ROZUMu a mateřská škola, z.ú založil **první zařízení tohoto typu pro děti předškolního věku v České republice**. Plán výchovy a péče o dítě v dětské skupině je založen na programu Instrumentální obohacování-Basic prof. R. Feuersteina, který byl vytvořen pro děti předškolního věku za předpokladu, že dítě musí přijmout za svůj, aktivní přístup k učení a ke svému rozvoji, spíše než přijímání individuálních úrovní funkčnosti nebo čekání na přirozená stádia růstu. FIE-B není program, který by pouze usnadňoval konkrétní rozvoj a akceleraci potenciálu dítěte, ale přímo ho zajišťuje. Když máme jasné znaky rizikového vývoje, můžeme a musíme předcházet těmto rizikům od jejich objevení. U normálně se rozvíjejícího dítěte můžeme stimulovat vyšší výkonnost a vyšší úroveň funkčnosti za současného obohacování jejich rozvoje.

- Obě dětské skupiny mají kapacitu 24 dětí ve věku od 2 do 6 let resp. 7 let, z toho maximálně pro 9 dětí od 3 let. Péči o děti zajišťují 4 pracovníce (2 pečující osoby, psycholog, hospodářsko-technický pracovník)
- 2.2. Dětská skupina je umístěna v pronajatých prostorech bývalé správní budovy MÚ Kostelce nad Černými lesy v areálu bývalého plicního sanatoria, které má charakter lesoparku a umožňuje rozšíření o další pohybové aktivity. Dispozice místností odpovídá požadavkům na zařízení pro dětskou skupinu. K dispozici je vstupní prostor se šatnou, přípravná jídelna, jídelna, umývárna se čtyřmi toaletami, herna rozdělena na výuková centra a relaxačně intervenční místnost pro individuální aktivity s dětmi a zázemí pro pracovníky.
 - 2.3. Za nejdůležitější moment pro rozhodnutí podání zápisu do Rejstříku dětských skupin je navázání úzké spolupráce s ATC metod prof. Feuersteina, z.ú., které je mezinárodně akreditovaným pracovištěm zajišťujícím rozvoj a rozšiřování teoretických, koncepčních východisek a metody prof. Feuersteina. Velmi významnou skutečností je vydání metodiky Rozvoje jazykových schopností prof. D. Elkonina, poskytovatelem služby. V neposlední řadě výrazný vliv na koncepci plánu výchovy mají teoretická a metodologická východiska metody VTI, jejímž garantem je SPIN, z.s, - asociace pro videotrénink interakcí ČR. Jsou to zejména Teorie attachmentu podle J. Bolwbyho, Teorie primární a sekundární intersubjektivnosti C. Trewartena a teorie analýzy videozáznamů primární interakce mezi dítětem a matkou podle manželů H. a M. Papouškových.
 - 2.4. Výše uvedené skutečnosti vedly poskytovatele k založení zařízení pro děti předškolního věku jedinečného charakteru, které má výraznou podporu institucí, které jsou garanty moderních a mezinárodně uznávaných metod a přístupů.

3. Podmínky rozvoje dítěte

3.1. Věcné (materiální) podmínky

- Vstupní prostory a šatna: každé dítě má své místo (věšák a boxík)
- Jídelna má k dispozici 2x12 míst
- Herna je rozdělena na část pro aktivity u stolečků a vlastní hernu, kde jsou hračky rozmístěny do center zaměřených na aktivity, které odpovídají hlavním aktivitám programu, které rozvíjí učení a myšlení u dětí.
- Zázemí pro pečující osoby je v místnosti, kde má každá svůj pracovní kout a jsou zde uloženy materiály pro aktivity.
- Dětský nábytek, tělocvičné nářadí, zdravotně hygienické zařízení (umývárny, toalety) i vybavení pro odpočinek dětí (lůžka) jsou přizpůsobeny antropometrickým požadavkům, odpovídají počtu dětí, jsou zdravotně nezávadné a bezpečné a jsou estetického vzhledu.
- Vybavení hračkami, pomůckami, náčiním, materiály a doplňky odpovídá počtu dětí i jejich věku; je průběžně obnovováno a doplňováno a pedagogy plně využíváno.
- Hračky, pomůcky, náčiní a další doplňky jsou umístěny tak, aby je děti dobře viděly, mohly si je samostatně brát a zároveň se vyznaly. V jejich uložení jsou stanovena pravidla pro jejich využívání pedagogy i dětmi.

- Prostředí je upraveno tak, aby dětské práce byly přístupné dětem i jejich rodičům.
- Budova je umístěna přímo v lesoparku bývalého plicního sanatoria, kde mohou být celoročně realizovány rozmanité pohybové aktivity.
- Všechny prostory dětské skupiny splňují bezpečnostní a hygienické normy dle platných předpisů (týkajících se např. čistoty, teploty, vlhkosti vzduchu, osvětlení, hlučnosti, světla a stínu, alergizujících či jedovatých látek a rostlin).

3.2. Životospráva

- Přípravna jídla splňuje hygienické požadavky, je vybavena sporákem, lednicí a myčkou nádobí. Stravování je zajišťováno dovozem jídla Českou zemědělskou univerzitou v Praze, Školním lesním podnikem v Kostelci n.Č.l. Při její přepravě jsou dodržovány hygienické předpisy. Mezi jednotlivými pokrmy jsou dodržovány vhodné intervaly. Děti mohou sníst, kolik chtějí, nejsou do jídla nuceny, jsou pouze slovně motivovány alespoň k ochutnání. Určují si velikost porce na talíři a chodí si přidat, pokud chtějí. Důsledně dodržujeme pravidelný pitný režim. Dětem je podáván neslazený čaj, voda s citronem nebo šťáva. Nápoje jsou přístupné dětem po celý den. Pití dětí je pečujícími osobami sledováno a je dětem v pravidelných intervalech nabízeno. Dopolední i odpolední svačinu připravuje zodpovědná pečující osoba, která dbá na to, aby děti měli pestrou stravu, která obsahuje hodně ovoce a zeleniny. Děti si mohou brát kolik chtějí.
- Každodenní pobyt venku je přizpůsoben aktuálním povětrnostním podmínkám a ročnímu období. K pobytu venku je využíván lesopark bývalého plicního sanatoria, kde je budova umístěna. Pečující osoby nechávají dětem dostatek prostoru pro spontánní hru, zároveň nabízí nové hry a aktivity. Pobyt v lesoparku je střídán s tematickými procházkami ve městě. Při příznivém počasí je pobyt venku prodlužován na maximální délku. Je respektována individuální potřeba spánku a odpočinku. Pokud starší děti již nevyžadují spánek po obědě, tak nejsou nuceny a jsou jim nabídnuty klidové herní aktivity. Vždy se vychází z individuality dítěte a znalostí o něm, přihlíží se k přáním rodičů a kulturním zvyklostem rodiny.
- U mladších dětí jsou tolerovány pleny, a to jak v denním režimu, tak i pro spánek.
- Při hygieně je dbáno na soukromí dítěte.

3.3. Psychosociální podmínky

- Konceptním východiskem pro zajištění psychosociálních podmínek je teorie attachmentu J. Bowlbyho a (1969) a M. Ainsworthové (1967), kteří objevili, že rodiče jsou pro děti bezpečnou základnou naplňování potřeby citové vazby, a především dalšího objevování a prozkoumávání. Zjednodušeně chápeme attachment jako citové pouto mezi dítětem a attachment figurou (AF). V dětství je touto figurou nejčastěji rodič, ve většině případů matka. Ve vztazích dospělých si mohou být jednotlivci vzájemně attachment figurami (AF). Attachment je primárním interakčním systémem člověka, v němž se utvářejí a udržují interakční vzorce ovlivňující jeho komunikaci v dalším sociálním i kognitivním vývoji. Podmínkou pro vytvoření attachment vazby je aktivace systému hledajícího pomoc (jedná se o

instinktivní systém u dítěte). Cílem takové aktivace je dosažení blaha. Dítě vyjadřuje potřebu (ukojit žízeň, hlad, úzkost, strach atd.) iniciativou nebo signály, které směřuje ke své attachment figuře (pečovatel), a to takovým způsobem, že na ně může pečující (AF) odpovědět. U AF se aktivuje systém poskytující pomoc (intuitivní systém, malá vědomá kontrola). Pečující přijme iniciativu dítěte a reaguje s porozuměním na něj. Zajišťuje tím bezpečí, ochranu, blaho. Takto se mezi dítětem a pečující osobou utvářejí a upevňují interakční vzorce, které charakterizují určité chování mezi dospělým a dítětem (resp. na obou stranách dyády). Toto chování je spuštěno vždy, když se u dítěte objeví potřeba (dosažení blaha), kterou může pečující uspokojit. Termín attachment se tedy vztahuje k dítěti, termín attachment figura (AF) k pečovateli. Primární „attachment figurou“ jsou pro dítě jeho rodiče, nebo popř. náhradní pečující osoba. Dítě má biologické predispozice k tomu, vyhledat takovou osobu, utvořit s ní pevnou vazbu (vztah) a opakovaně vyhledávat bezpečí a utišení v její přítomnosti. U dítěte se tak velmi rychle utváří potřeba vztahu, která kromě základní potřeby zajištění potravy, tepla a fyzické ochrany dominuje jako základní potřeba jeho vývoje.

Absence AF (vztahu) spouští alarm, který je utišen pouze jejím návratem a přítomností. Díky bezpečné a dostatečně pevné "attachment vazbě" získává dítě důvěru v osoby a svět kolem sebe i v sebe sama. Tato důvěra mu pomáhá opustit bezpečnou základnu (zprvu jen na malou vzdálenost tzv. proximita) a podniknout průzkumné výboje.

- Z dalších výzkumů vznikl předpoklad, že všechny lidské bytosti, po celou dobu svého života, jsou nejšťastnější, když je jejich život organizován jako série exkurzí (dlouhých nebo krátkých výbojů) z bezpečné základny, kterou poskytuje "ATTACHMENT FIGURA", a návratů do ní. Podmínkou je ale zajištění takové bezpečné základny.

Výsledky těchto pozorování u dětí předškolního věku zdůrazňují důležitost kvality attachmentu jako prevence negativního chování, vážných poruch v emoční a sociální oblasti dítěte a v neposlední řadě také jako podpory v procesu poznávání a myšlení. Znalost projevů a zákonitostí attachmentu může být nenahraditelným nástrojem jak v identifikaci komplexních problémů dítěte, tak při navrhování intervencí. Dále pak zvyšuje kapacitu pečující osoby věnovat cílenou pozornost dítěti zejména ve chvílích, kdy dítě není schopno se zaměřit na cíle a řešit úkoly, nebo kdy je dítě zaměstnáno neřešitelnými otázkami z minulosti nebo obtížemi přítomnosti a reagovat pozitivně na jeho potřeby. Objevit smysl problémového chování dítěte jako komunikace o nenaplněném vztahu nebo očekávání může rozšířit repertoár porozumění a reagování pečující osoby.

- Výše uvedený teoretický koncept umožňuje pečujícím osobám respektovat potřeby dětí (obecně lidské, vývojové a individuální), reagovat na ně a napomáhat v jejich uspokojování (pečující jedná nenásilně, přirozeně a citlivě, navozují situace pohody, klidu, relaxace apod.). Děti nejsou neúměrně zatěžovány či neurotizovány spěchem a chvatem ani nadměrnou náročností prováděných činností.
- Nově přichodící dítě má možnost postupně se adaptovat na nové prostředí i situaci. Po dohodě s rodiči se pečující osoba ještě před nástupem do dětské skupiny přijde s dítětem seznámit domů za přítomnosti rodičů. Přichází s fotografiemi z různých činností, s výtvary dětí a pozve dítě.

- Všechny děti mají rovnocenné postavení a žádné z nich není zvýhodňováno ani znevýhodňováno. Jakékoliv projevy nerovností, podceňování a zesměšňování dětí jsou nepřipustné.
- Dětem se dostává jasných a srozumitelných pokynů. Skupina je pro děti kamarádkým společenstvím, v němž jsou rády.
- Způsob, jakým jsou děti vedeny, je podporující, sympatizující, projevuje se přímou, vstřícnou, empatickou a naslouchající komunikací dospělého s dětmi. Je vyloučeno manipulování s dítětem, zbytečné organizování dětí z obavy o časové prostoje, podporování nezdravé soutěživosti dětí. Jakákoliv komunikace s dítětem, kterou dítě pociťuje jako násilí, je nepřipustná.
- Je dbáno na osobní soukromí dětí. Pokud to děti potřebují, mají možnost uchýlit se do klidného koutku a neúčastnit se společných činností, stejně tak i možnost soukromí při osobní hygieně apod. samozřejmě s dostatečnou bezpečností.
- Děti i dospělí se cítí v prostředí dětské skupiny dobře, spokojeně, jistě a bezpečně.

3.4. Organizace

- Organizace chodu dětské skupiny se řídí Organizačním řádem.
- Obsah denních režimových aktivit se odvíjí v návaznosti na roční období a významné události, týkající se každodenního života dítěte.
- Denní řád je dostatečně pružný, umožňuje reagovat na individuální možnosti dětí, na jejich aktuální či aktuálně změněné potřeby.
- Součástí denního režimu je preventivní program zaměřený na neuromotorický vývoj dítěte, který se opírá o metodiku Terapie INPP.
- Při vstupu dítěte do dětské skupiny je uplatňován individuálně přizpůsobený adaptační režim, jehož součástí jsou následující možnosti:
 - Při motivačním rozhovoru je s rodiči komunikována možnost návštěvy pečující osoby doma před nástupem dítěte, aby se s ní mohlo dítě seznámit za přítomnosti rodičů a v bezpečném prostředí domova. Současně, aby rodiče mohli pracovníci upozornit na individuální potřeby a zvyklosti.
 - V centru jsou organizovány zájmové kroužky pro děti od 18 měsíců, kde mohou být přítomní i rodiče. Děti tak mají možnost adaptovat se na prostředí dětské skupiny.
 - Adaptační režim je úzce konzultován s rodiči a přizpůsobován individuálním potřebám dítěte a je řízen psychologem Školského poradenského zařízení Centrum ROZUM.
- Poměr spontánních a řízených činností je v denním programu vyvážený, a to včetně aktivit, které dětská skupina organizuje nad rámec běžného programu.
- Děti mají dostatek času i prostoru pro spontánní hru, aby ji mohly dokončit nebo v ní později pokračovat. Veškeré aktivity jsou organizovány tak, aby děti byly podněcovány k vlastní aktivitě a experimentování, aby se zapojovaly do organizace činností, pracovaly svým tempem atp. Jsou vytvářeny podmínky pro individuální, skupinové i frontální činnosti, děti mají možnost účastnit se společných činností v malých, středně velkých i velkých skupinách v konceptu Zkušenosti zprostředkovaného učení.

- Plánování činností vychází z potřeb a zájmů dětí, vyhovuje individuálním potřebám a možnostem dětí.
- Pro realizaci plánovaných činností jsou vytvářeny vhodné materiální podmínky (věcné vybavení prostředí je dostatečné a kvalitní, pomůcky jsou připravovány včas).

3.5. Řízení dětské skupiny

- Dobré klima dětské skupiny je zajišťováno velmi úzkou, každodenní komunikací mezi pečujícími osobami na pravidelných provozních poradách, které se konají každý týden, kdy se plánují aktivity na následující týden a současně probíhá zhodnocení uplynulého týdne.
- Další předávání informací probíhá elektronické podobě přes webové rozhraní.
- Komunikace s rodiči funguje prostřednictvím rezervačního systému a osobním kontaktem.
- Povinnosti, pravomoci a úkoly všech zaměstnanců jsou jasně vymezeny pracovním řádem dětské skupiny.
- Při vedení zaměstnanců ředitelka Ústavu ROZUMu a mateřská škola, z. ú., (dále jen ředitelka) vytváří ovzduší vzájemné důvěry a tolerance, zapojuje spolupracovníky do řízení dětské skupiny, ponechává jim dostatek pravomocí a respektuje jejich názor. Podporuje a motivuje spoluúčast všech členů týmu na rozhodování o zásadních otázkách školního programu.
- Ředitelka vyhodnocuje práci všech zaměstnanců, pozitivně zaměstnance motivuje a podporuje jejich vzájemnou spolupráci.
- Tým pracovníků úzce spolupracuje s rodiči.
- Plánování pedagogické práce a chodu dětské skupiny probíhá v úzké komunikaci pečujících osob.
- Ředitelka dětské skupiny vypracovává měsíční program ve spolupráci s ostatními členy týmu, případně s rodiči. Kontrolní a evaluační činnosti zahrnují všechny stránky chodu dětské skupiny, jsou smysluplné a užitečné. Z výsledků jsou vyvozovány závěry pro další práci.
- Dětská skupina spolupracuje s dalšími orgány státní správy a samosprávy, s nejbližší MŠ a ZŠ, popřípadě i jinými organizacemi v místě a s odborníky poskytujícími pomoc zejména při řešení individuálních problémů dětí.

3.6. Personální zajištění

- Statutární zástupcem Ústavu ROZUMu a mateřská škola, z. ú., je ředitelka. Tým každé DS tvoří dvě pečující osoby. Kvalifikační požadavky na pracovníky vycházejí ze zákona 247/2014 Sb. o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině a o změně souvisejících zákonů. Dále pak absolvují kurzy FIE (FIE I a FIE-basic) organizované ATC metod prof. Feuersteina.
- Poskytovatel dbá na pravidelné vzdělávání pracovníků.
- Chod dětské skupiny zajišťuje ředitelka, vedoucí dětské skupiny, druhá pečující osoba a ekonomická manažerka ústavu.
- Pracovní tým funguje na základě jasně vymezených a společně vytvořených pravidel.
- Pracovníci se sebevzdělávají, ke svému dalšímu vzdělávání přistupují aktivně.

- Ředitelka podporuje profesionalizaci pracovního týmu, sleduje udržení a další růst profesních kompetencí všech pracovníků (včetně své osoby), vytváří podmínky pro jejich další systematické vzdělávání.
1x za 2 měsíce probíhají týmové supervize
2x měsíčně probíhají kazuistické supervize
- Služby pečujících osob jsou organizovány takovým způsobem, aby byla vždy a při všech činnostech zajištěna optimální péče o děti.
- Zaměstnanci jednají, chovají se a pracují profesionálním způsobem (Specializované služby, jako je logopedie, rehabilitace, či jiná péče o děti se speciálními vzdělávacími potřebami, ke kterým pečující osoba sama není dostatečně kompetentní, jsou zajišťovány službami týmu odborníků Školského poradenského zařízení Centrum ROZUM ve složení psycholog, speciální pedagog a ergoterapeut.

3.7. Spoluúčast rodičů

Jedním z nejdůležitějších východisek koncepce činnosti dětské skupiny ROZUM je navázání intenzivního vztahu mezi pracovníky a rodiči. Snažíme se aktuálně sledovat konkrétní individuální potřeby jednotlivých dětí. Rodiče jsou vedeni k tomu, aby vnímali úlohu dětské skupiny jako doplňující k roli rodičovské výchovy. Velmi důležitá je komunikace mezi týmem pečujících osob a rodinami. K dosažení otevřené a důvěrné komunikace je nutné přijetí vzájemné zodpovědnosti za osobnost dítěte. Po předchozí domluvě může rodič kdykoliv dětskou skupinu navštívit. U nás jsou rodiče vřele vítáni. Všichni pracovníci ústavu chrání soukromí rodiny a zachovávají diskrétnost v jejich svěřených vnitřních záležitostech, jednají s rodiči ohleduplně, taktně a s vědomím, že pracují s důvěrnými informacemi. Vzhledem k úzké spolupráci mezi Ústavem ROZUMu a mateřskou školou a Školským poradenským zařízením Centrum ROZUM., které se zabývá poskytováním pedagogicko-psychologických služeb, je pro zkvalitnění práce a péče o dítě vedle individuálních konzultací i využívána metoda VTI. Pro rodiče jsou připravovány dílny s různým zaměřením, kde pracují spolu se svými dětmi, společně oslavujeme tradice a svátky.

Důležitým milníkem v životě dítěte je vstup do ZŠ. Mění se role dítěte, prostředí, dospělí i vrstevníci, denní program, náplň činnosti, nároky i požadavky. Aby dítě mohlo zvládnout tuto náročnou situaci bez vážnějších problémů, mělo by být nejen dostatečně vývojové a sociálně zralé, ale také dobře připravené. Vzdělávací program si klade za cíl děti v tomto věku na tuto skutečnost připravit. Nezastupitelná je spolupráce pracovníků a rodičů. Základním dokumentem pro tuto spolupráci je „Desatero pro rodiče“, které vydalo MŠMT, jako materiál pro PV pod č.j. MSMT-9482/2012-22, který je přílohou.

3.8. Podmínky pro výchovu a péči o děti se speciálními vzdělávacími potřebami

Plán výchovy a péče (dále také PVP) ve své základní koncepci respektuje individuální potřeby a možnosti dítěte. Personálně je zajištěna týmem odborných pracovníků Školského poradenského zařízení ve složení psycholog, speciální pedagog, sociální pracovník-ergoterapeut.

Koncepce PVP vychází z teorie a metody Instrumentálního obohacování prof. R. Feuersteina, která byla vytvořena právě pro děti a žáky se speciálními

vzdělávacími potřebami a předpokládá jejich uspokojování tak, aby dítě bylo schopné se plnohodnotně začlenit do běžného života.

Podmínky musí vždy odpovídat individuálním potřebám dětí. Tyto podmínky a formy jejich realizace jsou zformulované v individuálních plánech rozvoje (IPR), který je zpracováván psychologem ve spolupráci s odborníky školského poradenského zařízení. Pečující osoby zajišťují tyto podmínky stanovené IPR s ohledem na vývojová a osobnostní specifika těchto dětí ve spolupráci s psychologem.

Pro úspěšnou výchovu, péči o děti se speciálními potřebami je v dětské skupině zabezpečeno:

- při plánování a organizaci činností, včetně určování obsahu, forem i metod uplatňováním principu diferenciací a individualizace;
- osvojením specifických dovedností v úrovni odpovídající individuálním potřebám a možnostem dítěte zaměřených na samostatnost, sebeobsluhu a základní hygienické návyky v úrovni odpovídající věku dítěte a stupni postižení;
- spolupráci se zákonnými zástupci dítěte a dalšími odborníky;
- přítomnost asistenta;

Principy inkluze jsou realizovány zpracováváním portfolia každého dítěte, které obsahuje dynamické hodnocení vycházející z principů LPAD a konkrétních výtvorů dítěte. Obsah portfolia je základem pro vytvoření individuálního rozvojového plánu dítěte, které je individuálně projednáváno s jeho rodiči a pedagogickou pracovníci.

3.9. Podmínky rozvoje dětí nadaných

Koncepce PVP opírající se o realizaci principů teorie a metody Instrumentálního obohacování prof. R. Feuersteina vytváří podmínky k co největšímu využití potenciálu každého dítěte s ohledem na jeho individuální možnosti. To platí v plné míře i pro výchovu a péči dětí nadaných. Personálně je péče o nadané děti zajištěna týmem odborných pracovníků Školského poradenského zařízení Centrum ROZUM ve složení psycholog, speciální pedagog, ergoterapeut.

V předškolním věku dítě prochází obdobím nerovnoměrného a skokového vývoje, mnohdy je těžké odlišit při identifikaci nadání dítěte od akcelerovaného vývoje v určité oblasti. Dítě, které vykazuje známky nadání, je dále podporováno.

Díky tvorbě Portfolia každého dítěte a úzké spolupráci s rodiči, jsme schopni zaznamenat jeho vývoj a flexibilně reagovat takovým způsobem, aby byl stimulován rozvoj jejich potenciálu včetně různých druhů nadání a aby se tato nadání mohla ve škole projevit a pokud možno i uplatnit a dále rozvíjet.

4. Organizace dětské skupiny

Při nástupu dítěte do dětské skupiny je kladen důraz na bezproblémovou adaptaci na nové prostředí. Náš postup zcela vychází z Teorie attachmentu podle J. Bowlbyho, kde je pevné pouto mezi dítětem a pečující osobou základním

kamenem. Bereme ohled na individuální tempo každého dítěte, děti mají dostatek času na to, aby zvolenou hru dokončily nebo v ní později pokračovaly.

Denní režim je dostatečně pružný a umožňuje individuálně reagovat na potřeby dětí. Vytváříme dětem podmínky pro individuální, skupinové, frontální, relaxační i odpočinkové činnosti. Dbáme na rozmanitost nabídky aktivit, která je na každý den připravena tak, aby poměr mezi řízenými a spontánními činnostmi byl vyvážený. Během týdne jsou dětem během didakticky cílené činnosti nastíněny integrované bloky, jejichž náplň tvoří instrumenty FIE-B, zahrnujeme jazykovou a řečovou výchovu, angličtinu a aplikaci teorie INPP zaměřené na rozvoj psychomotoriky na neuromotorické bázi.

REŽIM DNE

7:00 – 9:00	příchod dětí, volné hry, ranní kruh, pohybové hry
9:00 - 9:20	hygiena, svačina
9:20 – 10:20	řízená činnost
10:20 – 10:40	hygiena, příprava na pobyt venku (dle počasí)
10:40 – 11:30	pobyt venku
11:40 – 12:00	hygiena, oběd
12:00 - 12:30	čištění zubů, odchod dětí, které jdou po obědě domů
12:40 – 14:15	spánek, odpočinek, klidové činnosti
14:20 – 14:45	hygiena, svačina
14:50 – 15:15	nabídnutí společných aktivit
15:20 – 16:30	volné hry, pobyt venku, odchod dětí domů

Do dětské skupiny jsou zpravidla přijímány děti od 2 do 7 let, které ještě nenastoupily povinnou školní docházku. K pravidelné docházce je dítě přijato na základě Přihlášky k pravidelné docházce do dětské skupiny podepsané zákonným zástupcem. O přijetí rozhoduje ředitelka na základě motivačního rozhovoru s rodiči. Kapacita jedné dětské skupiny je 12 dětí.

5. Charakteristika plánu výchovy a péče

Plán výchovy a péče dětské skupiny ROZUM má preventivně rozvojový charakter. To znamená, že vedle toho, že děti připravuje na úspěšný vstup do systému základního vzdělávání, vytváří u nich dovednosti a návyky potřebné k úspěšnému zvládnutí požadavků školy a základy pro rozhodování profesní kariéry. Svoji podstatou eliminuje příčiny odkladu školní docházky.

PVP je postaven na čtyřech pilířích vycházejících z teorie rozvoje myšlení a učení prof. R. Feuersteina.

a) **Strukturální kognitivní modifikovatelnost**

Pojetí modifikovatelnosti je obecně použitelný termín, popisující interakci mezi organismem a prostředím, a jako takový může být přisuzován všem jedincům. Pro některé jedince je každé měnící se prostředí náročné. Není nutné, aby to byla osoba se zvláštními potřebami, která projeví nepřiměřené výkony v nových a náročných situacích. A tak každý z nás potřebuje zvyšovat svoji modifikovatelnost, aby zvládl náročné a rychle se měnící situace.

Modifikovatelnost považujeme za **základní podmínku lidského organismu**. Úroveň výkonů, kterou se jedinec projevuje na jakémkoli stupni vývoje, nemůže být považována za pevnou nebo neměnnou, tím méně spolehlivým ukazatelem výkonů v budoucnosti.

Největším posláním FIE jako obohacujícího programu je zvýšit plasticitu jedince v nových situacích. Změna nepopírá předchozí úspěch. Rozvíjet nové způsoby reakce na nové potřeby by mělo být chápáno jako schopnost přizpůsobit se novým situacím. To byl (a je) úkol, který nemůže být úspěšně splněn tím, že se něco naučíme (zaměříme se na „obsah“), ale potřebujeme se zabývat a zaměřit se na způsoby (sledovat „proces“), tak, jak je poskytuje přístup Instrumentálního obohacení. Aplikace programu FIE proto není omezená na jedince se zvláštními potřebami nebo se sníženými výkony. Dynamické podmínky moderní doby vyžadují od všech jedinců, aby byli připraveni na flexibilní změny ve svém chování a mentálních postojích. Toho může být dosaženo jen prostřednictvím vzrůstající plasticity a modifikovatelnosti našich funkcí, odpovídajících za učení a myšlení.

Inteligence je považována za dynamický sebe-regulační proces, který odpovídá intervencím přicházejícím jak z vnitřního, tak i vnějšího prostředí. Jako otevřený systém je lidský organismus přístupný aktivitám zaměřeným na změnu a modifikovatelnost.

Mělo by být zřejmé, že **pokud mluvíme o kognitivní modifikovatelnosti**, nesoustředíme se na části nebo jednotlivé vědomosti nebo na dokonalé zvládnutí specifických školních vědomostí nebo vědomostí, ale v širším **smyslu na zvýšení schopnosti se měnit pomocí procesu učení. Bez nutných kognitivních nástrojů si jedinec nemůže vybudovat budoucnost, ve které bude schopen realizovat možnosti svého růstu** (viz diskuse o těchto výukových a výchovných dilematech ve Feuerstein 1996).

b) Dynamické hodnocení učebního potenciálu (LPAD)

Dynamické hodnocení je interaktivní přístup k vyšetření v oblasti psychologie, logopedie nebo pedagogiky (edukace), který se zaměřuje na schopnost žáka odpovídat na intervence. Examinátor aktivně vstupuje do vztahu s vyšetřovaným a aktuálně ho učí – ne odpovídám, ale kognitivním nástrojům, a tak vytváří změny v jeho mentálních dovednostech.

Dynamické hodnocení (LPAD) se odlišuje od konvenčních testů ve čtyřech oblastech: 1. ve vlastním testovém materiálu, 2. v situaci, ve které se testy předkládají, 3. nesleduje se výkon, ale proces změny a konečně 4. v interpretaci výsledků.

Dynamické hodnocení (LPAD) používá určité techniky, které byly vytvořeny a jsou používány jako konvenční standardizované metody. Například Ravenovy matrice. Jsou však používány jiným způsobem. Nejsou pokusem o měření inteligence, ale jsou posouzením a hodnocením procesu změny. To vyžaduje zcela jiný přístup při pozorování dítěte.

Další charakteristikou testového materiálu je výběr takových úkolů, které jsou schopny odhalit změny. Dynamické hodnocení (LPAD) se zajímá o schopnost adaptace jedince. Proto se zaměřuje na úkoly, které citlivě

reagují na emocionální intervenci, a jejich splnění je výrazně ovlivňováno zprostředkující interakcí.

Třetí charakteristikou testového materiálu je skutečnost, že je konstruován na základě modelu, který dovoluje vytvářet pořadí. To znamená, že se nesleduje jen chování a jednání jedince, ale ten, kdo provádí vyšetření, vstupuje svými intervencemi do procesu vyšetřování, aby zjistil, jakým způsobem lze navodit změnu.

V praxi se ukazuje, že existují určité situace, kdy je velmi výhodné aplikovat dynamické vyšetření. Předně jde o děti nebo jedince, u kterých jsou naměřeny klasickými testy nízké hodnoty, a přitom tyto děti v běžném životě, ve hře, v kontaktu s dospělými, při manuální práci obstojí, někdy dokonce se projevují jako zdatní a šikovní. Další skupinou jsou děti, které trpí poruchami učení, emočními obtížemi, děti neklidné, impulzivní, děti, které nejsou dostatečně motivovány k učení, nebo mají nějaké osobnostní problémy. Dále jedinci s jazykovými obtížemi, kdy např. mateřský jazyk je odlišný od jazyka výuky ve škole, nebo je jejich jazyk buď z deprivčních, nebo vývojových důvodů opožděn. Dynamické vyšetření je vhodné i u dětí, které vyrůstají v odlišných kulturních podmínkách, než je kultura dominantní společnosti. Podobně i dětí imigrantů. Tedy tehdy, když nejde o klasifikaci jedince, ale o získání informací, jakým způsobem je schopen získávat a zpracovávat informace a jak je možné rozvíjet jeho mentální funkce.

c) Instrumentální obohacování

Feuersteinův program Instrumentální obohacení (FIE) je strategií pro rozvoj kognitivních struktur učícího se jedince. Byl vytvářen a rozvíjen po více než 40 let jako přímý a cílevědomý útok na ty mentální procesy, které pro svou absenci, křehkost nebo nevykonnost jsou zodpovědné za nedostatečné intelektuální výkony, které se objevují, jakmile je žák konfrontován s náročnými, nebo méně známými úkoly. Program FIE má dva hlavní cíle, sloužící dvěma hlavním skupinám populace:

1. Obohacení a rozšíření souboru kognitivních strategií jedinců, vedoucí k efektivnějšímu učení a řešení problémů.
2. Nápravu deficitních kognitivních funkcí a rozvoj strategií u jedinců s opožděnými nebo narušenými výkony.

Místo zaměření na jednotlivé dovednosti nebo pole působnosti, se **FIE program zaměřuje na proces učení jako takový.** Z toho důvodu jsou jednotlivé cvičné sešity programu záměrně nazývány *instrumenty*, aby vyjádřily svou roli jako nástroje, a celá skupina 14 instrumentů je nazvána programem Feuersteinovo instrumentálního obohacení. Obsahem, na kterém je každý instrument postaven, je explicitně vytvářen jako prostředek rozvoje, zdokonalení a krystalizace akceschopných základních předpokladů učení. Implicitně je v pojetí FIE jako nápravného programu zahrnuto přesvědčení, že zjevně nízké kognitivní výkony nemusí a nesmí být pokládány za stálé vlastnosti jedince a že systematická intervence, zaměřená na nápravu deficitních funkcí, poskytne zvrátané podmínky

vytváření významných a smysluplných změn v kognitivní struktuře jedince.

Program Feuersteinova instrumentálního obohacování Basic FIE-B je rozšířením a zpracováním programu Instrumentálního obohacování Standard (FIE), které je užíváno v širokém kontextu na poli vzdělávání na celém světě už 45 let. Instrumenty mají stejný teoretický základ: kognitivní modifikovatelnost a učební principy instrumentálního obohacování. Umožňují učitelům zprostředkovávat kognitivní rozvoj a adaptační změny dítěte prostřednictvím těch samých strukturálních a didaktických principů. První skupina instrumentů FIE-B představuje výchozí a kompletní učební program pro kognitivní rozvoj mladších dětí nebo starších jedinců se speciálními potřebami pro kognitivní rehabilitaci, které znamenají omezení v užití standardního FIE. Pro ně se stává FIE-B přípravnou fází, která pokládá základní obsah a koncepty pro užívání standardního FIE. FIE-B obsahuje další instrumenty pro proces rozvoje, které vytvářejí základ žákových vědomostí a konceptuálního rozvoje pro mladší děti a starší osoby s vážnějšími dysfunkcemi ve smyslu kognitivního vývoje.

FIE-B je založené na předpokladu, že jedinec musí přijmout za svůj aktivní přístup k učení a ke svému rozvoji, spíše než přijímání individuálních úrovní funkčnosti nebo čekání na přirozená stadia růstu. V souladu s teorií strukturální kognitivní modifikovatelnosti vidíme možnost intervenovat v rozvoji sféry fyzické, neurologické, kognitivní a sociální jako nezbytný a potřebný cíl pro vývoj, prevenci nebo urychlení tempa a obsahu tohoto rozvoje. FIE-B není program, který pouze usnadňuje tento konkrétní rozvoj a akceleraci potenciálu člověka, ale který ho zajišťuje. Když máme jasné znaky rizikového vývoje, můžeme a musíme předcházet těmto rizikům od jejich objevení. U normálně se rozvíjejícího dítěte můžeme stimulovat vyšší výkonnost a vyšší úroveň funkčnosti za současného obohacování jejich rozvoje

Program FIE může přispívat ke zvýšení modifikovatelnosti i u tak vysoce schopných jedinců, jako jsou žáci navštěvující školy pro nadané a dospělé, kteří se mají vyrovnat s náročným technologickým a profesionálním výcvikem.

d) Zkušenost zprostředkovaného učení

Zkušenost zprostředkovaného učení (MLE) je hlavním mechanismem pro úspěšné dosažení Strukturální kognitivní modifikovatelnosti a je procesem, jímž se úspěšně ovlivňuje učení a rozvoj člověka. Zprostředkování je obecnou kvalitou lidské existence.

Zprostředkovatel usiluje o to, aby sám sebe předal, paralelně k biologickému předávání příští generaci, a aby na nejvyšší možnou míru zvýšil funkční potenciál přítomné generace. To je základní lidská individuální a kulturní potřeba, která se projevuje dvěma způsoby. První je vědomí člověka, že jeho biologická existence je omezená a má silnou touhu vidět svou vlastní biologickou kontinuitu. Druhá, stejně silná potřeba, je vidět sebe sama pokračovat v duchovní existenci. Můžeme tuto touhu sledovat i u lidí, kteří se během svého života neprojevovali mimořádně duchovně. Neexistuje kultura, která by se nestarala o tento druh svého

příspěvků k vývoji, a která by sama neusilovala o své pokračování. Děje se to dokonale prostřednictvím jedinců, kteří působí jako zmocněnci, předávající hodnoty, morálku a kulturně dané způsoby chování a jednání další generaci.

MLE představuje kvalitu interakce mezi jedincem a jeho prostředím. Interakce je ovlivněna kulturně ovlivněnou potřebou každé generace, utvářet strukturu chování následujících generací, přenášením minulého, současného a budoucího rozměru kultury. Ačkoli se účinek kulturního přenosu projevuje různými způsoby, vždy vede k obohacení vzorců interakce, napříč generacemi a odráží základní potřebu lidské společnosti, zachovat svou kulturní kontinuitu. Zprostředkovaná interakce tak má určité společně prožívané kvality a vlastnosti, o kterých můžeme uvažovat jako o 1. *univerzálních*, protože bez jejich přítomnosti by nemohlo dojít ke zprostředkování významným a zaměřeným způsobem a 2. interakce, které jsou do značné míry určeny zvláštními *situačními* událostmi a okolnostmi, zejména k danému času nebo prostoru v kulturním kontextu. Ústředním rysem, který dává vznik zprostředkované interakci, je záměr zprostředkovatele, aby bezprostřední potřeby nebo zájmy příjemce zprostředkování přesahovaly za zde a nyní v čase a prostoru.

Neoddělitelnou součástí, která rozšiřuje možnosti a efektivitu výše uvedených pilířů je **metoda Videotrénink interakcí (dále jen VTI)**, která je využívána jako prevence, krátkodobá intervence nebo terapie při poruchách v oblasti komunikace nebo při řešení vztahových problémů (zejména při poruchách interakce rodič - dítě, učitel - žák, pomáhající pracovník - klient) s cílem identifikovat, aktivovat a rozvíjet konstruktivní interakci, podpořit stávající zdroje a zároveň podnítit vývojové procesy všech zúčastněných v daném systému - dítěte, rodičů, pedagogů i pomáhajících pracovníků a tím využít co nejlépe jejich vlastní kapacitu a potenciál. Metoda VTI je krátkodobá intervenční forma podpory rozvoje úspěšné komunikace. Má propracovaná teoretická i metodologická východiska. Z teoretických východisek, které se staly nosné pro PVP, jsou Teorie attachmentu, Teorie primární a sekundární intersubjektivní prof. Colwyna Trevarthena. Z metodologických východisek jsou oporou Principy úspěšné komunikace a 7 kroků Reflektujícího rozhovoru.

Psychomotorický vývoj dětí je podporovaný základními **principy terapie INPP**. Jde o zjištění, že u některých dětí se z různých příčin v průběhu raného vývoje neutlumila činnost novorozeneckých reflexů. Aktivní novorozenecké reflexy částečně nebo úplně blokují následné stádium vývoje CNS - dozrávání posturálních reflexů. Zachované novorozenecké reflexy a nedostatečně rozvinuté posturální reflexy neadekvátním způsobem vstupují do „komunikace“ CNS – tělo. Důsledkem je narušení hladkého fungování senzomotorického systému, který je základem pro jakoukoli činnost dítěte od psaní až po navazování sociální interakce. Můžeme říci, že v mozku dítěte není věrně zobrazována realita (senzorický systém) a dochází k menšímu nebo většímu zkreslení vnímání vizuálních stimulů, času, prostoru, pozice a pohybu vlastního těla, zvuku anebo správné souslednosti prvků. Nesprávně funguje i výkonná složka – dítě nenapíše, nenakreslí anebo nevykoná přesně to, co zamýšlí mozek (motorický systém). Neurologická dysfunkce je příčinou toho, že dítě působí nemotorným a neorganizovaným dojmem, jako by často bylo mimo to, co se děje a co se od něj očekává. Takové dítě je neklidné, přetížené chaotickými podněty a dělá chyby. Toto vše má negativní dopad na jeho celkovou psychickou pohodu a chování.

Intervence spočívá v pravidelném denním cvičení po dobu několika měsíců až 1 roku. Cvičení je fyzicky nenáročné, trvá maximálně 10 minut denně, nevyžaduje zvláštní vybavení ani speciální prostor. Prostřednictvím specifických cviků je mozek „přinucený“ znovu zopakovat vývojovou fázi raného dětství, kdy došlo k narušení vývoje reflexů. Během cvičení dochází ke stimulaci CNS, jejímž cílem je potlačení již nežádoucí aktivity novorozeneckých reflexů a posílení dozrávání posturálních reflexů, které jsou zralou odpovědí mozku a těla na požadavky prostředí. Výsledkem terapie je funkčnost a harmonizace jemné neurologické komunikace mezi CNS a tělem. Odstraněním neurologického „komunikačního šumu“ umožníme dítěti naplno využívat jeho intelektovou a sociální kapacitu a dosahovat lepších výsledků.

6. Obsah PVP

PVP je uspořádán do *integrovaných bloků*. Tyto bloky jsou zpracovány v závislosti na způsobu práce s metodou Instrumentálního obohacování prof. R. Feuersteina. Integrované bloky jsou společné pro celou dětskou skupinu.

Hlavní smyslem integrovaného bloku jsou zformulované cíle zaměřené na rozvoj klíčových kompetencí

Obsah integrovaného bloku tvoří dílčí témata

Obsah bloků je zpracován obecně, s tím, že bloky budou konkretizovány až na té úrovni, tak aby příliš nesvazovaly pečující osoby a neomezovaly je v tom, jaké konkrétní činnosti dětem ve skupině v rámci bloku nabídnou. V PVP je popsáno, jakým způsobem jsou integrované bloky zpracovány na úrovni dětské skupiny (východiska pro plánování, přípravu a realizaci).

Integrované bloky jsou doplněny dvěma podprogramy, které jsou rozpracovány v PVP a dle potřeb se pak zařazují do plánu v rámci věkové skupiny.

RÁMCOVÝ CÍL

Rámcový cíl PVP ve svém celku vyjadřuje základní orientaci pro předškolní učení i každodenní práci pečující osoby

1. rozvíjení dítěte, jeho učení a poznání; 2. osvojení hodnot; 3. získání osobnostních postojů.

Současně je v souladu s teorií Instrumentálního obohacování, kdy **dynamické podmínky moderní doby vyžadují od všech jedinců, aby byli připraveni na flexibilní změny ve svém chování a mentálních postojích. Toho může být dosaženo jen prostřednictvím vzrůstající plasticity a modifikovatelnosti našich funkcí, odpovídajících za učení a myšlení.** Tento cíl je třeba vnímat v kontextu utváření základů **klíčových kompetencí**, neboť zasahuje-li učení zároveň oblast poznatků, hodnot a postojů, získává dítě dovednosti mnohostranné, dokonalejší a prakticky využitelnější. Pečující osoba postupuje s plným vědomím, že tento cíl je svým způsobem univerzální, přirozený a všudypřítomný. To znamená, že nejen při činnostech plánovaných, ale při nejružnějších činnostech, situacích a za různých okolností působí pečující osoba na dítě ve shodě se všemi záměry, a že svým chováním, jednáním i svými postoji dítě ovlivňuje.

KLÍČOVÉ KOMPETENCE

Klíčové kompetence reprezentují v současném celostátním systému vzdělávání cílovou kategorii vyjádřenou v podobě *výstupů*. V kurikulárních dokumentech jsou obecně formulovány jako *soubory předpokládaných vědomostí, dovedností, schopností, postojů a hodnot* důležitých pro osobní rozvoj a uplatnění každého jedince. Jejich pojetí i obsah vychází z hodnot přijímaných společností a z obecně sdílených představ o tom, které kompetence přispívají ke rozvoji, spokojenému a úspěšnému životu člověka a k posilování funkcí občanské společnosti. Jejich osvojování je dlouhodobý a složitý proces, který začíná v předškolním vzdělávání, pokračuje v základním a středním vzdělávání a postupně se dotváří v dalším průběhu života. Proto je snahou, aby klíčové kompetence tvořily neopominutelný základ vzdělávání na všech úrovních a aby k jejich vytváření směřoval a přispíval veškerý vzdělávací obsah i aktivity a činnosti, které ve škole probíhají. Klíčové kompetence tak získávají ústřední pozici v rámcových vzdělávacích programech.

Soubor klíčových kompetencí:

- pečujícím osobám nabízí poměrně jasnou představu, kam směřovat, oč usilovat
- rodiče seznamuje, kam směřuje výchovně vzdělávací úsilí pečujících osob
- slouží k vymezení odpovídajícího výchovně vzdělávacího obsahu jako prostředku k jejich vytváření.

Již v raném věku dítěte jsou vytvářeny *základy klíčových kompetencí, sice elementární, avšak důležité a významné*. Dobré a dostatečné základy klíčových kompetencí položené v útlém věku mohou být podstatným příslibem dalšího příznivého rozvoje dítěte. Nedostatečné základy se pak naopak stanou brzdou, která dítě na počátku jeho životní a vzdělávací cesty může znevýhodňovat.

Předpokládá se, že pro dítě ve věku dokončených šesti let mohou být dosažitelné *tyto klíčové kompetence v následující úrovni, avšak je třeba mít na paměti určitý ideál nebo optimální stav*:

KOMPETENCE K UČENÍ

- soustředěně pozoruje, zkoumá, objevuje, všímá si souvislostí, experimentuje a užívá při tom jednoduchých pojmů, znaků a symbolů
- uplatňuje získanou zkušenost v praktických situacích a v dalším učení
- má elementární poznatky o světě lidí, kultury, přírody i techniky, který dítě obklopuje, o jeho rozmanitostech a proměnách; orientuje se v řádu a dění v prostředí, ve kterém žije
- klade otázky a hledá na ně odpovědi, aktivně si všímá, co se kolem něho děje; chce porozumět věcem, jevům a dějům, které kolem sebe vidí; poznává, že se může mnohému naučit, raduje se z toho, co samo dokázalo a zvládlo
- se učí nejen spontánně, ale i vědomě, vyvine úsilí, soustředí se na činnost a záměrně si zapamatuje; při zadané práci dokončí, co započalo; dovede postupovat podle instrukcí a pokynů, je schopno dobrat se k výsledkům
- odhaduje své síly, učí se hodnotit svoje osobní pokroky i oceňovat výkony druhých
- se učí s chutí, pokud se mu dostává uznání a ocenění

KOMPETENCE K ŘEŠENÍ PROBLÉMU

- si všímá dění i problémů v bezprostředním okolí; přirozenou motivací k řešení dalších problémů a situací je pro něj pozitivní odezva na aktivní zájem
- řeší problémy, na které stačí; známé a opakující se situace se snaží řešit samostatně (na základě nápodoby či opakování), náročnější s oporou a pomocí dospělého
- řeší problémy na základě bezprostřední zkušenosti; postupuje cestou pokusu a omylu, zkouší, experimentuje; spontánně vymýšlí nová řešení problémů a situací; hledá různé možnosti a varianty (má vlastní, originální nápady); využívá při tom dosavadní zkušenosti, fantazii a představivost
- užívá při řešení myšlenkových i praktických problémů logických, matematických i empirických postupů; pochopí jednoduché algoritmy řešení různých úloh a situací a využívá je v dalších situacích
- zpřesňuje si početní představy, užívá číselných a matematických pojmů, vnímá elementární matematické souvislosti
- rozlišuje řešení, která jsou funkční (vedoucí k cíli), a řešení, která funkční nejsou; dokáže mezi nimi volit
- chápe, že vyhýbat se řešení problémů nevede k cíli, ale že jejich včasné a uvážlivé řešení je naopak výhodou; uvědomuje si, že svou aktivitou a iniciativou může situaci ovlivnit
- se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu

KOMUNIKATIVNÍ KOMPETENCE

- ovládá řeč, hovoří ve vhodně formulovaných větách, samostatně vyjadřuje své myšlenky, sdělení, otázky i odpovědi, rozumí slyšenému, slovně reaguje a vede smysluplný dialog
- se dokáže vyjadřovat a sdělovat své prožitky, pocity a nálady různými prostředky (řečovými, výtvarnými, hudebními, dramatickými apod.)
- se domlouvá gesty i slovy, rozlišuje některé symboly, rozumí jejich významu i funkci
- komunikuje v běžných situacích bez zábran a ostychu s dětmi i s dospělými; chápe, že být komunikativní, vstřícný, iniciativní a aktivní je výhodou
- ovládá dovednosti předcházející čtení a psaní
- průběžně rozšiřuje svou slovní zásobu a aktivně ji používá k dokonalejší komunikaci s okolím
- dovede využít informativní a komunikativní prostředky, se kterými se běžně setkává (knížky, encyklopedie, počítač, audiovizuální technika, telefon atp.)
- ví, že lidé se dorozumívají i jinými jazyky a že je možno se jim učit; má vytvořeny elementární předpoklady k učení se cizímu jazyku

SOCIÁLNÍ A PERSONÁLNÍ KOMPETENCE

- samostatně rozhoduje o svých činnostech; umí si vytvořit svůj názor a vyjádřit jej
- si uvědomuje, že za sebe i své jednání odpovídá a nese důsledky
- projevuje dětským způsobem citlivost a ohleduplnost k druhým, pomoc slabším, rozpozná nevhodné chování; vnímá nespravedlnost, ubližování, agresivitu a lhostejnost

- se dokáže ve skupině prosadit, ale i podřídít, při společných činnostech se domlouvá a spolupracuje; v běžných situacích uplatňuje základní společenské návyky a pravidla společenského styku; je schopné respektovat druhé, vyjednávat, přijímat a uzavírat kompromisy
- napodobuje modely prosociálního chování a mezilidských vztahů, které nachází ve svém okolí
- se spolupodílí na společných rozhodnutích; přijímá vyjasněné a zdůvodněné povinnosti; dodržuje dohodnutá a pochopená pravidla a přizpůsobuje se jim
- se chová při setkání s neznámými lidmi či v neznámých situacích obezřetně; nevhodné chování i komunikaci, která je mu nepříjemná, umí odmítnout
- je schopno chápat, že lidé se různí, a umí být tolerantní k jejich odlišnostem a jedinečnostem
- chápe, že nespravedlnost, ubližování, ponižování, lhostejnost, agresivita a násilí se nevyplácí a že vzniklé konflikty je lépe řešit dohodou; dokáže se bránit projevům násilí jiného dítěte, ponižování a ubližování

ČINNOSTNÍ A OBČANSKÉ KOMPETENCE

- se učí svoje činnosti a hry plánovat, organizovat, řídit a vyhodnocovat
- dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky
- odhaduje rizika svých nápadů, jde za svým záměrem, ale také dokáže měnit cesty a přizpůsobovat se daným okolnostem
- chápe, že se může o tom, co udělá, rozhodovat svobodně, ale že za svá rozhodnutí také odpovídá
- má smysl pro povinnost ve hře, práci i učení; k úkolům a povinnostem přistupuje odpovědně; váží si práce i úsilí druhých
- se zajímá o druhé i o to, co se kolem děje; je otevřený aktuálnímu dění
- chápe, že zájem o to, co se kolem děje, činnost, pracovitost a podnikavost jsou přínosem a že naopak lhostejnost, nevšímavost, pohodlnost a nízká aktivita mají svoje nepříznivé důsledky
- má základní dětskou představu o tom, co je v souladu se základními lidskými hodnotami a normami i co je s nimi v rozporu, a snaží se podle toho chovat
- spoluvytváří pravidla společného soužití mezi vrstevníky, rozumí jejich smyslu a chápe potřebu je zachovávat
- si uvědomuje svá práva i práva druhých, učí se je hájit a respektovat; chápe, že všichni lidé mají stejnou hodnotu
- ví, že není jedno, v jakém prostředí žije, uvědomuje si, že se svým chováním na něm podílí a že je může ovlivnit
- dbá na osobní zdraví a bezpečí svoje i druhých, chová se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné okolní prostředí (přírodní i společenské)

Soubor klíčových kompetencí nabízí pečujícím osobám poměrně jasnou představu, kam směřovat, oč usilovat.

Podstatou PVP je obsah znalostí, vědomostí a dovedností, který je vytvořen na základě pedagogicko-psychologické odbornosti týmu pečujících osob dětské skupiny ROZUM s využitím moderních konceptů Instrumentálního obohacování prof. R. Feuersteina a metody Videotrénink interakcí.

Obsah PVP se stanovuje pro celou věkovou skupinu společně, tj. pro děti ve věku od 2 do 6 (7) let. Představuje kompaktní, *vnitřně propojený celek*, jehož členění vychází z metodiky Instrumentálního obohacování FIE-basic, kdy jednotlivé instrumenty tvoří tzv. vzdělávací nabídku.

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

V rámci integrovaných bloků je obsah uspořádaný do pěti oblastí: biologické, psychologické, interpersonální, sociálně-kulturní a environmentální.

Oblast	Cíle	Aktivity	Očekávané výstupy
BIOLOGICKÁ Výchovné úsilí pečující osoby v oblasti biologické je stimulovat a podporovat růst a neurosvalový vývoj dítěte, podporovat jeho fyzickou pohodu, zlepšovat jeho tělesnou zdatnost i pohybovou a zdravotní kulturu, podporovat rozvoj jeho pohybových i manipulačních dovedností, učit je sebeobslužným dovednostem a vést je ke zdravým životním návykům a postojům.	<ul style="list-style-type: none">✓ uvědomění si vlastního těla✓ rozvoj pohybových schopností a zdokonalování dovedností v oblasti hrubé i jemné motoriky (koordinace a rozsahu pohybu, dýchání, koordinace ruky a oka apod.), ovládnutí pohybového aparátu a tělesných funkcí✓ rozvoj a užívání všech smyslů✓ rozvoj fyzické i psychické zdatnosti✓ osvojení si věku přiměřených praktických dovedností✓ osvojení si poznatků o těle a jeho zdraví, o pohybových činnostech a jejich kvalitě✓ osvojení si poznatků a dovedností důležitých k podpoře zdraví, bezpečí, osobní pohody i pohody prostředí✓ vytváření zdravých životních návyků a postojů jako základů zdravého životního stylu	<ul style="list-style-type: none">✓ lokomoční pohybové činnosti (chůze, běh, skoky a poskoky, lezení), nelokomoční pohybové činnosti (změny poloh a pohybů těla na místě) a jiné činnosti (základní gymnastika, turistika, sezonní činnosti, míčové hry apod.)✓ manipulační činnosti a jednoduché úkony s předměty, pomůckami, nástroji, náčiním, materiálem; činnosti seznamující děti s věcmi, které je obklopují, a jejich praktickým používáním✓ zdravotně zaměřené činnosti (vyrovnávací, protahovací, uvolňovací, dechová, relaxační cvičení)✓ smyslové a psychomotorické hry✓ konstruktivní a grafické činnosti✓ hudební a hudebně pohybové hry a činnosti✓ jednoduché pracovní a sebeobslužné činnosti v oblasti osobní hygieny, stolování, oblékání, úklidu, úpravy prostředí apod.✓ činnosti zaměřené k poznávání lidského těla a jeho částí✓ příležitosti a činnosti směřující k ochraně zdraví, osobního bezpečí a vytváření zdravých životních návyků✓ činnosti relaxační a odpočinkové, zajišťující zdravou atmosféru a pohodu prostředí✓ příležitosti a činnosti směřující k prevenci úrazů (hrozcích při hrách, pohybových činnostech a dopravních situacích, při setkávání s cizími lidmi), k prevenci nemoci, nezdravých návyků a závislostí	<ul style="list-style-type: none">✓ zachovávat správné držení těla✓ zvládat základní pohybové dovednosti a prostorovou orientaci, běžné způsoby pohybu v různém prostředí (zvládat překážky, házet a chytat míč, užívat různé náčiní, pohybovat se ve skupině dětí, pohybovat se na sněhu, ledu, ve vodě, v písku)✓ koordinovat lokomoci a další polohy a pohyby těla, sladit pohyb s rytmem a hudbou✓ vědomě napodobovat jednoduchý pohyb podle vzoru a přizpůsobit jej podle pokynu✓ ovládat dechové svalstvo, sladit pohyb se zpěvem✓ vnímat a rozlišovat pomocí všech smyslů (sluchově rozlišovat zvuky a tóny, zrakově rozlišovat tvary předmětů a jiné specifické znaky, rozlišovat vůně, chutě, vnímat hmatem apod.)✓ ovládat koordinaci ruky a oka, zvládat jemnou motoriku (zacházet s předměty denní potřeby, s drobnými pomůckami, s nástroji, náčiním a materiálem, zacházet s grafickým a výtvarným materiálem, např. s tužkami, barvami, nůžkami, papírem, modelovací hmotou, zacházet s jednoduchými hudebními nástroji apod.)✓ zvládat sebeobsluhu, uplatňovat základní kulturně hygienické a zdravotně preventivní návyky (starat se o osobní hygienu, přijímat stravu a tekutinu, umět stolovat, postarat se o sebe a své osobní věci, oblékat se, svlékat, obouvat apod.)✓ zvládat jednoduchou obsluhu a pracovní úkony (postarat se o hračky, pomůcky, uklidit po sobě, udržovat pořádek, zvládat jednoduché úklidové práce, práce na zahradě apod.)

			<ul style="list-style-type: none">✓ pojmenovat části těla, některé orgány (včetně pohlavních), znát jejich funkce, mít povědomí o těle a jeho vývoji, (o narození, růstu těla a jeho proměnách), znát základní pojmy užívané ve spojení se zdravím, s pohybem a sportem✓ rozlišovat, co prospívá zdraví a co mu škodí; chovat se tak, aby v situacích pro dítě běžných a jemu známých neohrožovalo zdraví, bezpečí a pohodu svou ani druhých✓ mít povědomí o významu péče o čistotu a zdraví, o významu aktivního pohybu a zdravé výživy✓ mít povědomí o některých způsobech ochrany osobního zdraví a bezpečí a o tom, kde případně potřeby hledat pomoc (kam se obrátit, koho přivolat, jakým způsobem apod.)✓ zacházet s běžnými předměty denní potřeby, hračkami, pomůckami, drobnými nástroji, sportovním náčiním a nářadím, výtvarnými pomůckami a materiály, jednoduchými hudebními nástroji, běžnými pracovními pomůckami
PSYCHOLOGICKÁ Výchovné úsilí pečující úsilí v oblasti psychologické je podporovat duševní pohodu, psychickou zdatnost a odolnost dítěte, rozvoj jeho intelektu, řeči a jazyka, poznávacích procesů a funkcí, jeho citů i vůle, stejně tak i jeho sebepojetí a sebenahlížení, jeho kreativity a sebevyjádření, stimulovat osvojování a rozvoj jeho vzdělávacích dovedností a povzbuzovat je v dalším rozvoji, poznávání a učení. Tato oblast zahrnuje tři „podoblasti“:			
Jazyk a řeč	<ul style="list-style-type: none">✓ rozvoj řečových schopností a jazykových dovedností receptivních (vnímání, naslouchání, porozumění) i	<ul style="list-style-type: none">✓ artikulační, řečové, sluchové a rytmické hry, hry se slovy, slovní hádanky, vokální činnosti	<ul style="list-style-type: none">✓ správně vyslovovat, ovládat dech, tempo i intonaci řeči

<p>produktivních (výslovnosti, vytváření pojmů, mluvního projevu, vyjadřování)</p> <ul style="list-style-type: none">✓ rozvoj komunikativních dovedností (verbálních i neverbálních) a kultivovaného projevu✓ osvojení si některých poznatků a dovedností, které předcházejí čtení i psaní, rozvoj zájmu o psanou podobu jazyka i další formy sdělení verbální i neverbální (výtvarné, hudební, pohybové, dramatické)	<ul style="list-style-type: none">✓ společné diskuse, rozhovory, individuální a skupinová konverzace (vyprávění zážitků, příběhů, vyprávění podle skutečnosti i podle obrazového materiálu, podle vlastní fantazie, sdělování slyšeného druhým apod.)✓ komentování zážitků a aktivit, vyřizování vzkazů a zpráv✓ samostatný slovní projev na určité téma✓ poslech čtených či vyprávěných pohádek a příběhů, sledování filmových a divadelních pohádek a příběhů✓ vyprávění toho, co dítě slyšelo nebo co zhlédlo✓ přednes, recitace, dramatizace, zpěv✓ grafické napodobování symbolů, tvarů, čísel, písmen✓ prohlížení a „čtení“ knížek✓ hry a činnosti zaměřené k poznávání a rozlišování zvuků, užívání gest✓ činnosti a příležitosti seznamující děti s různými sdělovacími prostředky (noviny, časopisy, knihy, audiovizuální technika)	<ul style="list-style-type: none">✓ pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno✓ vyjadřovat samostatně a smysluplně myšlenky, nápady, pocity, mínění a úsudky ve vhodně zformulovaných větách✓ vést rozhovor (naslouchat druhým, vyčkat, až druhý dokončí myšlenku, sledovat řečníka i obsah, ptát se)✓ domluvit se slovy i gesty, improvizovat✓ porozumět slyšenému (zachytit hlavní myšlenku příběhu, sledovat děj a zopakovat jej ve správných větách)✓ formulovat otázky, odpovídat, hodnotit slovní výkony, slovně reagovat✓ učit se nová slova a aktivně je používat (ptát se na slova, kterým nerozumí)✓ učit se z paměti krátké texty (reprodukovat říkanky, písničky, pohádky, zvládnout jednoduchou dramatickou úlohu apod.)✓ sledovat a vyprávět příběh, pohádku✓ popsat situaci (skutečnou, podle obrázku)✓ chápat slovní vtip a humor✓ sluchově rozlišovat začáteční a koncové slabiky a hlásky ve slovech✓ utvořit jednoduchý rým✓ poznat a vymyslet jednoduchá synonyma, homonyma a antonyma✓ rozlišovat některé obrazné symboly (piktogramy, orientační a dopravní značky, označení nebezpečí apod.) a porozumět jejich významu i jejich komunikativní funkci✓ sledovat očima zleva doprava✓ poznat některá písmena a číslice, popř. slova✓ poznat napsané své jméno✓ projevovat zájem o knížky, soustředěně poslouchat četbu, hudbu, sledovat divadlo, film, užívat telefon
--	---	--

Poznávací schopnosti a funkce, představivost a fantazie, myšlenkové operace;

- ✓ rozvoj, zpřesňování a kultivace smyslového vnímání, přechod od konkrétně názorného myšlení k myšlení slovně-logickému (pojmovému), rozvoj paměti a pozornosti, přechod od bezděčných forem těchto funkcí k úmyslným, rozvoj a kultivace představivosti a fantazie
- ✓ rozvoj tvořivosti (tvořivého myšlení, řešení problémů, tvořivého sebevyjádření)
- ✓ posilování přirozených poznávacích citů (zvědavosti, zájmu, radosti z objevování apod.)
- ✓ vytváření pozitivního vztahu k intelektuálním činnostem a k učení, podpora a rozvoj zájmu o učení
- ✓ osvojení si elementárních poznatků o znakových systémech a jejich funkci (abeceda, čísla)
- ✓ vytváření základů pro práci s informacemi

- ✓ přímé pozorování přírodních, kulturních i technických objektů i jevů v okolí dítěte, rozhovor o výsledku pozorování
- ✓ záměrné pozorování běžných objektů a předmětů, určování a pojmenovávání jejich vlastností (velikost, barva, tvar, materiál, dotek, chuť, vůně, zvuky), jejich charakteristických znaků a funkcí
- ✓ motivovaná manipulace s předměty, zkoumání jejich vlastností
- ✓ konkrétní operace s materiálem (třídění, přiřazování, uspořádání, odhad, porovnávání apod.)
- ✓ spontánní hra, volné hry a experimenty s materiálem a předměty
- ✓ smyslové hry, nejrůznější činnosti zaměřené na rozvoj a cvičení postřehu a vnímání, zrakové a sluchové paměti, koncentrace pozornosti apod.
- ✓ námětové hry a činnosti
- ✓ hry nejrůznějšího zaměření podporující tvořivost, představivost a fantazii (kognitivní, imaginativní, výtvarné, konstruktivní, hudební, taneční či dramatické aktivity)
- ✓ řešení myšlenkových i praktických problémů, hledání různých možností a variant
- ✓ hry a činnosti zaměřené ke cvičení různých forem paměti (mechanické a logické, obrazné a pojmové)
- ✓ činnosti zaměřené na vytváření (chápání) pojmů a osvojování poznatků (vysvětlování, objasňování, odpovědi na otázky, práce s knihou, s obrazovým materiálem, s médií apod.)
- ✓ činnosti zaměřené na poznávání jednoduchých obrazně znakových systémů (písmena, číslice, piktogramy, značky, symboly, obrazce)

- ✓ vědomě využívat všechny smysly, záměrně pozorovat, postřehovat, všímat si (nového, změněného, chybějícího)
- ✓ záměrně se soustředit na činnost a udržet pozornost
- ✓ poznat a pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno
- ✓ přemýšlet, vést jednoduché úvahy a také vyjádřit to, o čem přemýšlí a uvažuje
- ✓ zaměřovat se na to, co je z poznávacího hlediska důležité (odhalovat podstatné znaky, vlastnosti předmětů, nacházet společné znaky, podobu a rozdíl, charakteristické rysy předmětů či jevů a vzájemné souvislosti mezi nimi)
- ✓ vnímat, že je zajímavé dozvědět se nové věci, využívat zkušenosti k učení
- ✓ postupovat a učit se podle pokynů a instrukcí
- ✓ chápat základní číselné a matematické pojmy, elementární matematické souvislosti a podle potřeby je prakticky využívat (porovnávat, uspořádávat a třídit soubory předmětů podle určitého pravidla, orientovat se v elementárním počtu cca do šesti, chápat číselnou řadu v rozsahu první desítky, poznat více, stejně, méně, první, poslední apod.)
- ✓ chápat prostorové pojmy (vpravo, vlevo, dole, nahoře, uprostřed, za, pod, nad, u, vedle, mezi apod.), elementární časové pojmy (teď, dnes, včera, zítra, ráno, večer, jaro, léto, podzim, zima, rok), orientovat se v prostoru i v rovině, částečně se orientovat v čase
- ✓ učit se nazpaměť krátké texty, vědomě si je zapamatovat a vybavit
- ✓ řešit problémy, úkoly a situace, myslet kreativně, předkládat „nápady“
- ✓ nalézat nová řešení nebo alternativní k běžným

		<ul style="list-style-type: none">✓ hry a praktické úkony procvičující orientaci v prostoru i v rovině✓ činnosti zaměřené na seznamování se s elementárními číselnými a matematickými pojmy a jejich symbolikou (číselná řada, číslice, základní geometrické tvary, množství apod.) a jejich smysluplnou praktickou aplikaci✓ činnosti zasvěcující dítě do časových pojmů a vztahů souvisejících s denním řádem, běžnými proměnami a vývojem a přibližující dítěti přirozené časové i logické posloupnosti dějů, příběhů, událostí apod.	<ul style="list-style-type: none">✓ vyjadřovat svou představivost a fantazii v tvořivých činnostech (konstruktivních, výtvarných, hudebních, pohybových či dramatických) i ve slovních výpovědích k nim
Sebepojetí, city a vůle	<ul style="list-style-type: none">✓ poznávání sebe sama, rozvoj pozitivních citů ve vztahu k sobě (uvědomění si vlastní identity, získání sebevědomí, sebedůvěry, osobní spokojenosti)✓ získání relativní citové samostatnosti✓ rozvoj schopnosti sebeovládání✓ rozvoj schopnosti citové vztahy vytvářet, rozvíjet je a city plně prožívat✓ rozvoj poznatků, schopností a dovedností umožňujících pocity, získané dojmy a prožitky vyjádřit✓ rozvoj a kultivace mravního i estetického vnímání, cítění a prožívání✓ získání schopnosti záměrně řídit svoje chování a ovlivňovat vlastní situaci	<ul style="list-style-type: none">✓ spontánní hra✓ činnosti zajišťující spokojenost a radost, činnosti vyvolávající veselí a pohodu✓ činnosti přiměřené silám a schopnostem dítěte a úkoly s viditelným cílem a výsledkem, v nichž může být dítě úspěšné✓ činnosti nejružnějšího zaměření vyžadující (umožňující) samostatné vystupování, vyjadřování, obhajování vlastních názorů, rozhodování a sebehodnocení✓ příležitosti a hry pro rozvoj vůle, vytrvalosti a sebeovládání✓ cvičení organizačních dovedností✓ estetické a tvůrčí aktivity (slovesné, výtvarné, dramatické, literární, hudební, pohybové a další)✓ sledování pohádek a příběhů obohacujících citový život dítěte✓ cvičení v projevování citů (zvláště kladných), v sebekontrolě a v sebeovládání (zvláště záporných emocí, např. hněvu, zlosti, úzkosti)✓ hry na téma rodiny, přátelství apod.✓ výlety do okolí (do přírody, návštěvy dětských kulturních akcí apod.)	<ul style="list-style-type: none">✓ odloučit se na určitou dobu od rodičů a blízkých, být aktivní i bez jejich opory✓ uvědomovat si svou samostatnost, zaujímat vlastní názory a postoje a vyjadřovat je✓ rozhodovat o svých činnostech✓ ve známých a opakujících se situacích a v situacích, kterým rozumí, ovládat svoje city a přizpůsobovat jim své chování✓ vyjadřovat souhlas i nesouhlas, říci „ne“ v situacích, které to vyžadují (v ohrožujících, nebezpečných či neznámých situacích), odmítnout se podílet na nedovolených či zakázaných činnostech apod.✓ uvědomovat si své možnosti i limity (své silné i slabé stránky)✓ přijímat pozitivní ocenění i svůj případný neúspěch a vyrovnat se s ním, učit se hodnotit svoje osobní pokroky✓ prožívat radost ze zvládnutého a poznaného✓ vyvíjet volní úsilí, soustředit se na činnost a její dokončení✓ respektovat předem vyjasněná a pochopená pravidla, přijímat vyjasněná a zdůvodněná povinnosti✓ zorganizovat hru

		<ul style="list-style-type: none">✓ činnosti zaměřené k poznávání různých lidských vlastností; záměrné pozorování, čím se lidé mezi sebou liší (fyzické i psychické vlastnosti, dovednosti, schopnosti, city, vlastnosti dané pohlavními rozdíly, věkem, zeměpisným místem narození, jazykem) a v čem jsou si podobní✓ dramatické činnosti (předvádění a napodobování různých typů chování člověka v různých situacích), mimické vyjadřování nálad (úsměv, pláč, hněv, zloba, údiv, vážnost apod.)✓ činnosti vedoucí dítě k identifikaci sebe sama a k odlišení od ostatních	<ul style="list-style-type: none">✓ uvědomovat si příjemné a nepříjemné citové prožitky (lásku, soucítění, radost, spokojenost i strach, smutek, odmítání), rozlišovat citové projevy v důvěrném (rodinném) a cizím prostředí✓ prožívat a dětským způsobem projevovat, co cítí (soucit, radost, náklonnost), snažit se ovládat své afektivní chování (odložit splnění svých osobních přání, zklidnit se, tlumit vztek, zlost, agresivitu apod.)✓ být citlivé ve vztahu k živým bytostem, k přírodě i k věcem✓ těšit se z hezkých a příjemných zážitků, z přírodních i kulturních krás i setkávání se s uměním✓ zachycovat a vyjadřovat své prožitky (slovně, výtvarně, pomocí hudby, hudebně pohybovou či dramatickou improvizací apod.)
INTERPERSONÁLNÍ Výchovné úsilí pečující osoby v interpersonální oblasti je podporovat utváření vztahů dítěte k jinému dítěti či dospělému, posilovat, kultivovat a obohacovat jejich vzájemnou komunikaci a zajišťovat pohodu těchto vztahů.	<ul style="list-style-type: none">✓ seznamování s pravidly chování ve vztahu k druhému✓ osvojení si elementárních poznatků, schopností a dovedností důležitých pro navazování a rozvíjení vztahů dítěte k druhým lidem✓ posilování prosociálního chování ve vztahu k ostatním lidem (v rodině, v mateřské škole, v dětské herní skupině apod.)✓ vytváření prosociálních postojů (rozvoj sociální citlivosti, tolerance, respektu, přizpůsobivosti apod.)✓ rozvoj interaktivních a komunikativních dovedností verbálních i neverbálních✓ rozvoj kooperativních dovedností✓ ochrana osobního soukromí a bezpečí ve vztazích s druhými dětmi i dospělými	<ul style="list-style-type: none">✓ běžné verbální i neverbální komunikační aktivity dítěte s druhým dítětem i s dospělým✓ sociální a interaktivní hry, hraní rolí, dramatické činnosti, hudební a hudebně pohybové hry, výtvarné hry a etudy✓ společenské hry, společné aktivity nejrozumnějšího zaměření✓ kooperativní činnosti ve dvojicích, ve skupinkách✓ společná setkávání, povídání, sdílení a aktivní naslouchání druhému✓ aktivity podporující sblížení dětí✓ aktivity podporující uvědomování si vztahů mezi lidmi (kamarádství, přátelství, vztahy mezi oběma pohlavími, úcta ke stáří apod.)✓ hry, přirozené i modelové situace, při nichž se dítě učí přijímat a respektovat druhého	<ul style="list-style-type: none">✓ navazovat kontakty s dospělým, kterému je svěřeno do péče, překonat stud, komunikovat s ním vhodným způsobem, respektovat ho✓ porozumět běžným projevům vyjádření emocí a nálad✓ přirozeně a bez zábran komunikovat s druhým dítětem, navazovat a udržovat dětská přátelství✓ odmítnout komunikaci, která je mu nepříjemná✓ uvědomovat si svá práva ve vztahu k druhému, přiznávat stejná práva druhým a respektovat je✓ chápat, že všichni lidé (děti) mají stejnou hodnotu, přestože je každý jiný (jinak vypadá, jinak se chová, něco jiného umí či neumí apod.), že osobní, resp. osobnostní odlišnosti jsou přirozené

		<ul style="list-style-type: none"> ✓ činnosti zaměřené na porozumění pravidlům vzájemného soužití a chování, spolupodílení se na jejich tvorbě ✓ hry a činnosti, které vedou děti k ohleduplnosti k druhému, k ochotě rozdělit se s ním, půjčit hračku, střídat se, pomoci mu, ke schopnosti vyřešit vzájemný spor apod. ✓ činnosti zaměřené na poznávání sociálního prostředí, v němž dítě žije – rodina (funkce rodiny, členové rodiny a vztahy mezi nimi, život v rodině, rodina ve světě zvířat), mateřská škola (prostředí, vztahy mezi dětmi i dospělými, kamarádi) ✓ hry a situace, kde se dítě učí chránit soukromí a bezpečí své i druhých ✓ četba, vyprávění a poslech pohádek a příběhů s etickým obsahem a poučením 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ uplatňovat své individuální potřeby, přání a práva s ohledem na druhého (obhajovat svůj postoj nebo názor, respektovat jiný postoj či názor), přijímat a uzavírat kompromisy, řešit konflikt dohodou ✓ spolupracovat s ostatními ✓ dodržovat dohodnutá a pochopená pravidla vzájemného soužití a chování doma, v mateřské škole, na veřejnosti, dodržovat herní pravidla ✓ respektovat potřeby jiného dítěte, dělit se s ním o hračky, pomůcky, pamlsky, rozdělit si úkol s jiným dítětem apod. ✓ vnímat, co si druhý přeje či potřebuje, vycházet mu vstříc (chovat se citlivě a ohleduplně k slabšímu či postiženému dítěti, mít ohled na druhého a soucítit s ním, nabídnout mu pomoc apod.) ✓ bránit se projevům násilí jiného dítěte, ubližování, ponižování apod. ✓ chovat se obezřetně při setkání s neznámými dětmi, staršími i dospělými jedinci, v případě potřeby požádat druhého o pomoc (pro sebe i pro jiné dítě)
<p>SOCIÁLNĚ-KULTURNÍ Výchovné vedení pečující osoby v oblasti sociálně-kulturní je uvést dítě do společenství ostatních lidí a do pravidel soužití s ostatními, uvést je do světa materiálních i duchovních hodnot, do světa kultury a umění, pomoci dítěti osvojit si potřebné dovednosti, návyky i postoje a umožnit mu aktivně se podílet na utváření společenské pohody ve svém sociálním prostředí.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ poznávání pravidel společenského soužití a jejich spoluvytváření v rámci přirozeného sociokulturního prostředí, porozumění základním projevům neverbální komunikace obvyklým v tomto prostředí ✓ rozvoj schopnosti žít ve společenství ostatních lidí (spolupracovat, spolupodílet se), přináležet k tomuto společenství (ke třídě, k rodině, k ostatním dětem) a vnímat a přijímat základní hodnoty v tomto společenství uznávané ✓ rozvoj základních kulturně společenských postojů, návyků a dovedností dítěte, rozvoj schopnosti projevovat se autenticky, chovat se autonomně, prosociálně a aktivně se 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ běžné každodenní setkávání s pozitivními vzory vztahů a chování ✓ aktivity vhodné pro přirozenou adaptaci dítěte v prostředí mateřské školy ✓ spoluvytváření přiměřeného množství jasných a smysluplných pravidel soužití ve třídě ✓ různorodé společné hry a skupinové aktivity (námětové hry, dramatizace, konstruktivní a výtvarné projekty apod.) umožňující dětem spolupodílet se na jejich průběhu i výsledcích ✓ přípravy a realizace společných zábav a slavností (oslavy výročí, slavnosti v rámci zvyků 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ uplatňovat návyky v základních formách společenského chování ve styku s dospělými i s dětmi (zdravit známé děti i dospělé, rozloučit se, poprosit, poděkovat, vzít si slovo, až když druhý domluví, požádat o pomoc, vyslechnout sdělení, uposlechnout pokyn apod.) ✓ pochopit, že každý má ve společenství (v rodině, ve třídě, v herní skupině) svou roli, podle které je třeba se chovat ✓ chovat se a jednat na základě vlastních pohnutek a zároveň s ohledem na druhé ✓ začlenit se do třídy a zařadit se mezi své vrstevníky, respektovat jejich rozdílné vlastnosti, schopnosti a dovednosti

	<p>přizpůsobovat společenskému prostředí a zvládat jeho změny</p> <ul style="list-style-type: none">✓ vytvoření povědomí o mezilidských morálních hodnotách✓ seznamování se světem lidí, kultury a umění, osvojení si základních poznatků o prostředí, v němž dítě žije✓ vytváření povědomí o existenci ostatních kultur a národností✓ vytvoření základů aktivních postojů ke světu, k životu, pozitivních vztahů ke kultuře a umění, rozvoj dovedností umožňujících tyto vztahy a postoje vyjadřovat a projevovat✓ rozvoj společenského i estetického vkusu	<p>a tradic, sportovní akce, kulturní programy apod.)</p> <ul style="list-style-type: none">✓ tvůrčí činnosti slovesné, literární, dramatické, výtvarné, hudební, hudebně pohybové, dramatické apod.podněcující tvořivost a nápaditost dítěte, estetické vnímání i vyjadřování a tříbení vkusu✓ receptivní slovesné, literární, výtvarné či dramatické činnosti (poslech pohádek, příběhů, veršů, hudebních skladeb a písní, sledování dramatizací, divadelních scének)✓ setkávání se s literárním, dramatickým, výtvarným a hudebním uměním mimo mateřskou školu, návštěvy kulturních a uměleckých míst a akcí zajímavých pro předškolní dítě✓ hry zaměřené k poznávání a rozlišování různých společenských rolí (dítě, dospělý, rodič, role dané pohlavím, profesní role, herní role) a osvojování si rolí, do nichž se dítě přirozeně dostává✓ aktivity přibližující dítěti pravidla vzájemného styku (zdvořilost, ohleduplnost, tolerance, spolupráce) a mravní hodnoty (dobro, zlo, spravedlnost, pravda, upřímnost, otevřenost apod.) v jednání lidí✓ hry a praktické činnosti uvádějící dítě do světa lidí, jejich občanského života a práce (využívání praktických ukázek z okolí dítěte, tematické hry seznamující dítě s různými druhy zaměstnání, řemesel a povolání, s různými pracovními činnostmi a pracovními předměty, praktická manipulace s některými pomůckami a nástroji, provádění jednoduchých pracovních úkonů a činností apod.)✓ aktivity přibližující dítěti svět kultury a umění a umožňující mu poznat	<ul style="list-style-type: none">✓ porozumět běžným neverbálním projevům citových prožitků a nálad druhých✓ adaptovat se na život ve škole, aktivně zvládat požadavky plynoucí z prostředí školy i jeho běžných proměn (vnímat základní pravidla jednání ve skupině, podílet se na nich a řídit se jimi, podřídit se rozhodnutí skupiny, přizpůsobit se společnému programu, spolupracovat, přijímat autoritu) a spoluvytvářet v tomto společenství prostředí pohody✓ vyjednávat s dětmi i dospělými ve svém okolí, domluvit se na společném řešení (v jednoduchých situacích samostatně, jinak s pomocí)✓ utvořit si základní dětskou představu o pravidlech chování a společenských normách, co je v souladu s nimi a co proti nim a ve vývojově odpovídajících situacích se podle této představy chovat (doma, v dětské skupině i na veřejnosti)✓ chovat se zdvořile, přistupovat k druhým lidem, k dospělým i k dětem, bez předsudků, s úctou k jejich osobě, vážit si jejich práce a úsilí✓ dodržovat pravidla her a jiných činností, jednat spravedlivě, hrát férově✓ uvědomovat si, že ne všichni lidé respektují pravidla chování, že se mohou chovat neočekávaně, proti pravidlům, a tím ohrožovat pohodu i bezpečí druhých; odmítat společensky nežádoucí chování (např. lež, nespravedlnost, ubližování, lhostejnost či agresivitu), chránit se před ním a v rámci svých možností se bránit jeho důsledkům (vyhýbat se komunikaci s lidmi, kteří se takto chovají)
--	--	--	--

		<p>rozmanitost kultur (výtvarné, hudební a dramatické činnosti, sportovní aktivity, zábavy, účast dětí na kulturních akcích, návštěvy výstav, divadelních a filmových představení, využívání příležitostí seznamujících dítě přirozeným způsobem s různými tradicemi a zvyky běžnými v jeho kulturním prostředí apod.)</p> <p>✓</p>	<p>✓ zacházet šetrně s vlastními i cizími pomůckami, hračkami, věcmi denní potřeby, s knížkami, s penězi apod.</p> <p>✓ vnímat umělecké a kulturní podněty, pozorně poslouchat, sledovat se zájmem literární, dramatické či hudební představení a hodnotit svoje zážitky (říci, co bylo zajímavé, co je zaujalo)</p> <p>✓ zachycovat skutečnosti ze svého okolí a vyjadřovat své představy pomocí různých výtvarných dovedností a technik (kreslit, používat barvy, modelovat, konstruovat, tvořit z papíru, tvořit a vyrábět z různých jiných materiálů, z přírodnin aj.)</p> <p>✓ vyjadřovat se prostřednictvím hudebních a hudebně pohybových činností, zvládat základní hudební dovednosti vokální i instrumentální (zaspívat píseň, zacházet s jednoduchými hudebními nástroji, sledovat a rozlišovat rytmus)</p>
<p>ENVIROMENTÁLNÍ Úsilí pečující osoby v environmentální oblasti je založit u dítěte elementární povědomí o okolním světě a jeho dění, o vlivu člověka na životní prostředí – počínaje nejbližším okolím a konče globálními problémy celosvětového dosahu – a vytvořit elementární základy pro otevřený a odpovědný postoj dítěte (člověka) k životnímu prostředí.</p>	<p>✓ seznamování s místem a prostředím, ve kterém dítě žije, a vytváření pozitivního vztahu k němu</p> <p>✓ vytváření elementárního povědomí o širším přírodním, kulturním i technickém prostředí, o jejich rozmanitosti, vývoji a neustálých proměnách</p> <p>✓ poznávání jiných kultur</p> <p>✓ pochopení, že změny způsobené lidskou činností prostředí chránit a zlepšovat, ale také poškozovat a ničit</p> <p>✓ osvojení si poznatků a dovedností potřebných k vykonávání jednoduchých činností v péči o okolí při spoluvytváření zdravého a bezpečného prostředí a k ochraně dítěte před jeho nebezpečnými vlivy</p> <p>✓ rozvoj úcty k životu ve všech jeho formách</p>	<p>✓ přirozené pozorování blízkého prostředí a života v něm, okolní přírody, kulturních i technických objektů, vycházky do okolí, výlety</p> <p>✓ aktivity zaměřené k získávání praktické orientace v obci (vycházky do ulic, návštěvy obchodů, návštěvy důležitých institucí, budov a dalších pro dítě významných objektů)</p> <p>✓ sledování událostí v obci a účast na akcích, které jsou pro dítě zajímavé</p> <p>✓ poučení o možných nebezpečných situacích a dítěti dostupných způsobech, jak se chránit (dopravní situace, manipulace s některými předměty a přístroji, kontakt se zvířaty, léky, jedovaté rostliny, běžné chemické látky, technické přístroje, objekty a jevy, požár, povodeň a jiné nebezpečné situace a další</p>	<p>✓ orientovat se bezpečně ve známém prostředí i v životě tohoto prostředí (doma, v budově dětské skupiny, v blízkém okolí)</p> <p>✓ zvládat běžné činnosti a požadavky kladené na dítě i jednoduché praktické situace, které se doma a v dětské skupině opakují, chovat se přiměřeně a bezpečně doma i na veřejnosti (na ulici, na hřišti, v obchodě, u lékaře apod.)</p> <p>✓ uvědomovat si nebezpečí, se kterým se může ve svém okolí setkat, a mít povědomí o tom, jak se prakticky chránit (vědět, jak se nebezpečí vyhnout, kam se v případě potřeby obrátit o pomoc)</p> <p>✓ osvojovat si elementární poznatky o okolním prostředí, které jsou dítěti blízké, pro ně smysluplné a přínosné, zajímavé a</p>

	<ul style="list-style-type: none"> ✓ rozvoj schopnosti přizpůsobovat se podmínkám vnějšího prostředí i jeho změnám ✓ vytvoření povědomí o vlastní sounáležitosti se světem, se živou a neživou přírodou, lidmi, společností, planetou Zemí 	<p>nepříznivé přírodní a povětrnostní jevy), využívání praktických ukázek varujících dítě před nebezpečím</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ hry a aktivity na téma dopravy, cvičení bezpečného chování v dopravních situacích, kterých se dítě běžně účastní, praktický nácvik bezpečného chování v některých dalších situacích, které mohou nastat ✓ praktické užívání technických přístrojů, hraček a dalších předmětů a pomůcek, se kterými se dítě běžně setkává ✓ přirozené i zprostředkované poznávání přírodního okolí, sledování rozmanitostí a změn v přírodě (živá i neživá příroda, přírodní jevy a děje, rostliny, živočichové, krajina a její ráz, podnebí, počasí, ovzduší, roční období) ✓ práce s literárními texty, s obrazovým materiálem, využívání encyklopedií a dalších médií ✓ kognitivní činnosti (kladení otázek a hledání odpovědí, diskuse nad problémem, vyprávění, poslech, objevování) ✓ praktické činnosti, na jejichž základě se dítě seznamuje s různými přírodními i umělými látkami a materiály ve svém okolí a jejichž prostřednictvím získává zkušenosti s jejich vlastnostmi (praktické pokusy, zkoumání, manipulace s různými materiály a surovinami) ✓ využívání přirozených podnětů, situací a praktických ukázek v životě a okolí dítěte k seznamování dítěte s elementárními dítěti srozumitelnými reáliemi o naší republice ✓ pozorování životních podmínek a stavu životního prostředí, poznávání ekosystémů (les, louka, rybník apod.) 	<p>jemu pochopitelné a využitelné pro další učení a životní praxi</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ mít povědomí o širším společenském, věcném, přírodním, kulturním i technickém prostředí i jeho dění v rozsahu praktických zkušeností a dostupných praktických ukázek v okolí dítěte ✓ vnímat, že svět má svůj řád, že je rozmanitý a pozoruhodný, nekonečně pestrý a různorodý – jak svět přírody, tak i svět lidí (mít elementární povědomí o existenci různých národů a kultur, různých zemích, o planetě Zemi, vesmíru apod.) ✓ všimnout si změn a dění v nejbližším okolí ✓ porozumět, že změny jsou přirozené a samozřejmé (všechno kolem se mění, vyvíjí, pohybuje a proměňuje) a že s těmito změnami je třeba v životě počítat, přizpůsobovat se běžně proměnlivým okolnostem doma i v mateřské škole ✓ mít povědomí o významu životního prostředí (přírody i společnosti) pro člověka, uvědomovat si, že způsobem, jakým se dítě i ostatní v jeho okolí chovají, ovlivňují vlastní zdraví i životní prostředí ✓ rozlišovat aktivity, které mohou zdraví okolního prostředí podporovat a které je mohou poškozovat, všimnout si nepořádků a škod, upozornit na ně ✓ pomáhat pečovat o okolní životní prostředí (dbát o pořádek a čistotu, nakládat vhodným způsobem s odpady, starat se o rostliny, spoluvytvářet pohodu prostředí, chránit přírodu v okolí, živé tvory apod.)
--	--	--	---

		<ul style="list-style-type: none">✓ ekologicky motivované herní aktivity (ekohry)✓ smysluplné činnosti přispívající k péči o životní prostředí a okolní krajinu, pracovní činnosti, pěstitelské a chovatelské činnosti, činnosti zaměřené k péči o školní prostředí, školní zahradu a blízké okolí	
--	--	---	--

Vzdělávací obsah Plánu výchovy a péče dětské skupiny ROZUM tvoří 10 integrovaných bloků, jejichž obsahovou náplní jsou Instrumenty FIE-B. Integrované bloky I-V:

- I. VŠECHNO MÁ SVŮJ ŘÁD
- II. ORIENTUJI SE VE VŠEM OKOLO MĚ
- III. UČÍM SE ŘÍCI, CO CÍTÍŠ
- IV. VÍM, CO CÍTÍŠ A CHÁPU, PROČ TO DĚLÁŠ
- V. K PŘEMÝŠLENÍ SE UČÍM POUŽÍVAT VŠECHNY SMYSLY
- VI. UČÍM SE VYTVÁŘET PŘEDSTAVU POČTU A POROZUMĚT VZTAHŮM MEZI ČÍSLY
- VII. POZNÁVÁM PŘEDMĚTY A TVOŘÍM POJMY
- VIII. ...I NESMYSLY JSOU UŽTEČNÉ PRO MYŠLENÍ
- IX. UČÍM SE PTÁT, ABYCH POROZUMĚL LIDEM I SVĚTU
- X. NEJDŘÍV MYSLÍM, AŽ PAK JEDNÁM

K nim je připojována i práce s Instrumentem Orientace v prostoru FIE I. V rámci těchto bloků děti předškolního získávají schopnosti, vědomosti, dovednosti a návyky potřebné pro úspěšný vstup do ZŠ, počáteční adaptaci a nastavení učebních stereotypů k rozvoji pracovních a studijních návyků. Těchto deset integrovaných bloků, jejichž obsahovou náplní jsou jednotlivé instrumenty FIE-B, doplňují dva integrované bloky XI. a XII.:

- XI. PUTOVÁNÍ KRAJINOU SLOV (obsahová náplň je Rozvoj jazykových dovedností podle D. Elkonina)
- XII. PUTOVÁNÍ KRAJINOU ROVNOVÁHY, (obsahová náplň vychází z terapie INPP), které se prolínají všemi věkovými obdobími a jsou zaměřené jednak na rozvoj jazykových schopností a jednak na rozvoj psychomotoriky v kontextu reflexní neuromotoriky.

Dvanáct integrovaných bloků tvoří kompaktní vzdělávací celek, který umožňuje získat každému dítěti v rámci vlastní individuality dosažitelné klíčové kompetence: **KOMPETENCE K UČENÍ; KOMPETENCE K ŘEŠENÍ PROBLÉMU; KOMUNIKATIVNÍ KOMPETENCE; SOCIÁLNÍ A PERSONÁLNÍ KOMPETENCE; ČINNOSTNÍ A OBČANSKÉ KOMPETENCE;** všechny jsou blíže konkretizované v rámci jednotlivých integrovaných bloků.

	Integrované bloky Obsahová náplň	Cíle	Oblast	Klíčové kompetence
I.	VŠECHNO MÁ SVŮJ ŘÁD Uspořádání bodů - Basic	<ul style="list-style-type: none">➤ Rozvoj kognitivní funkce ve vizuální, grafomotorické a motorické modalitě se zaměřením na uspořádání prostoru➤ Rozvoj strategií umožňující systematicky zpracovávat informace a adekvátně reagovat➤ Osvojení si schopnosti uchovat konstantnost podnětů v případě proměn jejich podoby➤ Rozvoj přesnosti ve vizuálním pozorování a motorické činnosti➤ Rozvoj flexibility myšlení, výběr alternativ a rozvoj strategií přístupu k situacím s odlišnými podmínkami➤ Rozvoj srovnávací analýzy a dovednosti vizuálního přenosu➤ Rozvoj schopnosti práce s chybou (charakterizování chyby a nalezení strategie řešení)	Biologická Psychologická <ul style="list-style-type: none">▪ <i>Poznávací schopnosti a funkce, představivost a fantazie, myšlenkové operace</i>▪ <i>Sebepojetí, city a vůle</i>	KOMPETENCE K UČENÍ <ul style="list-style-type: none">➤ soustředěně pozoruje, zkoumá, objevuje, všímá si souvislostí, experimentuje a užívá při tom jednoduchých pojmů, znaků a symbolů➤ uplatňuje získanou zkušenost v praktických situacích a v dalším učení➤ má elementární poznatky o světě lidí, kultury, přírody i techniky, který dítě obklopuje, o jeho rozmanitostech a proměnách; orientuje se v řádu a dění v prostředí, ve kterém žije➤ klade otázky a hledá na ně odpovědi, aktivně si všímá, co se kolem něho děje; chce porozumět věcem, jevům a dějům, které kolem sebe vidí; poznává, že se může mnohému naučit, raduje se z toho, co samo dokázalo a zvládlo➤ se učí nejen spontánně, ale i vědomě, vyvine úsilí, soustředí se na činnost a záměrně si zapamatuje; při zadané práci dokončí, co započalo; dovede postupovat podle instrukcí a pokynů, je schopno dobrat se k výsledkům➤ odhaduje své síly, učí se hodnotit svoje osobní pokroky i oceňovat výkony druhých➤ se učí s chutí, pokud se mu dostává uznání a ocenění KOMPETENCE K ŘEŠENÍ PROBLÉMU <ul style="list-style-type: none">➤ si všímá dění i problémů v bezprostředním okolí; přirozenou motivací k řešení dalších problémů a situací je pro něj pozitivní odezva na aktivní zájem➤ řeší problémy, na které stačí; známé a opakující se situace se snaží řešit samostatně (na základě nápodoby či opakování), náročnější s oporou a pomocí dospělého➤ řeší problémy na základě bezprostřední zkušenosti; postupuje cestou pokusu a omylu, zkouší, experimentuje; spontánně vymýšlí
II.	ORIENTUJI SE VE VŠEM OKOLO MĚ Orientace v prostoru - Basic; Orientace v prostoru FIE-I	<ul style="list-style-type: none">➤ Rozpoznání, rozlišení a označení pozice v prostoru v čím dál, tím složitějším kontextu➤ Rozvoj zpracování informací o identifikaci relativní polohy předmětů a situací➤ Vytvoření a rozšiřování slovní zásoby a konceptů týkajících se prostorové orientace➤ Naučit dítě využívat prostorové orientace pro zlepšení pozorování a vyhledávání relevantních informací➤ Naučit dítě rozpoznávat a rozlišovat vztahy v prostoru➤ Zdokonalení obecné prostorové orientace v rozsáhlejších prostředí	Enviromentální	
III.	UČÍM SE ŘÍCI, CO CÍTÍŠ Rozpoznávání emocí	<ul style="list-style-type: none">➤ Naučit dítě rozpoznávat pocity a emoce prostřednictvím výrazu v obličeji, porozumět jejich adekvátnosti v rozličných situacích➤ Naučit dítě zvědomit si emoce, porozumět jejich adekvátnosti v různých sociálních situacích➤ Rozvoj porozumění rozličným situačním prvkům ze zkušenosti	Interpersonální Sociálně-kulturní	

		<ul style="list-style-type: none"> ➤ Naučit dítě regulovat svoje chování: „nejprve myslet, až po té jednat“ 		
IV.	VÍM, CO CÍTÍŠ A CHÁPU, PROČ TO DĚLÁŠ Od empatie k činnosti	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Prohloubit sociální uvědomění a pochopení, které je nutné ke vztahování se k emocionální zkušenosti vlastní i ostatních ➤ Naučit dítě jak rozumět emocím, které formují naše chování, a jak s nimi zacházet ➤ Rozvoj empatie 	Interpersonální Sociálně-kulturní	<p>nová řešení problémů a situací; hledá různé možnosti a varianty (má vlastní, originální nápady); využívá při tom dosavadní zkušenosti, fantazii a představivost</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ užívá při řešení myšlenkových i praktických problémů logických, matematických i empirických postupů; pochopí jednoduché algoritmy řešení různých úloh a situací a využívá je v dalších situacích ➤ zpřesňuje si početní představy, užívá číselných a matematických pojmů, vnímá elementární matematické souvislosti ➤ rozlišuje řešení, která jsou funkční (vedoucí k cíli), a řešení, která funkční nejsou; dokáže mezi nimi volit ➤ chápe, že vyhybat se řešení problémů nevede k cíli, ale že jejich včasné a uvážlivé řešení je naopak výhodou; uvědomuje si, že svou aktivitou a iniciativou může situaci ovlivnit ➤ se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu <p>KOMUNIKATIVNÍ KOMPETENCE</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ ovládá řeč, hovoří ve vhodně formulovaných větách, samostatně vyjadřuje své myšlenky, sdělení, otázky i odpovědi, rozumí slyšenému, slovně reaguje a vede smysluplný dialog ➤ se dokáže vyjadřovat a sdělovat své prožitky, pocity a nálady různými prostředky (řečovými, výtvarnými, hudebními, dramatickými apod.) ➤ se domlouvá gesty i slovy, rozlišuje některé symboly, rozumí jejich významu i funkci ➤ komunikuje v běžných situacích bez zábran a ostychu s dětmi i s dospělými; chápe, že být komunikativní, vstřícný, iniciativní a aktivní je výhodou ➤ ovládá dovednosti předcházející čtení a psaní
V.	K PŘEMYŠLENÍ SE UČÍM POUŽÍVAT VŠECHNY SMYSLY Tři zdroje učení	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Naučit dítě regulovat svoje chování pomocí integrace několika modalit shromažďování informací ➤ Naučit dítě systematicky prozkoumávat objekty za pomoci taktilní a motorické modality ➤ Naučit dítě pojmenovávat informace získané pomocí taktilně motorické zkušenosti 	Biologická Psychologická <ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>Poznávací schopnosti a funkce, představivost a fantazie, myšlenkové operace</i> ▪ <i>Sebepojetí, city a vůle</i> 	
VI.	UČÍM SE VYTVÁŘET PŘEDSTAVU POČTU A POROZUMĚT VZTAHŮM MEZI ČÍSLY Od jednotky ke skupině	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Rozvoj matematického chápání, které je základem matematických operací ➤ Naučit dítě jak počítat ➤ Osvojit si pojem jednotky jako „člen skupiny“ ➤ Osvojit si pojem skupiny jako organizace jednotek do jedné entity ➤ Porozumět flexibilitě pojmu skupina, která zahrnuje a) heterogenní objekty, které je možné zahrnout podle organizačního principu b) skupinu jako jednotku, která je součástí většího úhrnu podle organizačního principu, jako podskupinu patřící do rozsáhlejší skupiny ➤ Osvojení si pojmu celkem, který přináší podobné nebo rozdílné objekty do jednoho úhrnu ➤ Naučit porozumět vztahům mezi skupinami a postupovat ke čtyřem matematickým operacím (dělení, sčítání, násobení, odčítání) 		
VII.	POZNÁVÁM PŘEDMĚTY A TVOŘÍM POJMY Poznej a urči	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Zvýšit porozumění známým objektům ➤ Identifikovat relevantní vlastnosti objektů ➤ Dosáhnout většího porozumění předmětům za pomoci více úrovní obsahových znalostí ➤ U dítěte posílit potřebu přesně označovat předměty 	Psychologická <ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>Poznávací schopnosti a funkce, představivost a fantazie, myšlenkové operace</i> Sociálně-kulturní	
VIII.	I NESMYSLY JSOU UŽTEČNÉ PRO MYŠLENÍ	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Vytvořit u dítěte schopnost systematicky porovnávat 	Interpersonální Sociálně-kulturní	

	Porovnejte a odhalte absurdity	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Vytvořit u dítěte základní koncept porovnávání, pomocí něhož bude organizovat a rozlišovat informace. Hlavními kritérii je velikost, tvar a směr ➤ Naučit dítě systematicky sbírat informace a podle stanovených kritérií je porovnávat ➤ Rozvoj schopnosti vypořádat se s více zdroji informací najednou ➤ Naučit dítě systematicky využívat porovnávání v životní zkušenosti učení 	Sociálně-kulturní	<ul style="list-style-type: none"> ➤ průběžně rozšiřuje svou slovní zásobu a aktivně ji používá k dokonalejší komunikaci s okolím ➤ dovede využít informativní a komunikativní prostředky, se kterými se běžně setkává (knížky, encyklopedie, počítač, audiovizuální technika, telefon atp.) ➤ ví, že lidé se dorozumívají i jinými jazyky a že je možno se jim učit; má vytvořeny elementární předpoklady k učení se cizímu jazyku
IX.	UČÍM SE PTÁT, ABYCH POROZUMĚL LIDEM I SVĚTU Naučte se klást otázky, porozumíte tomu, co čtete	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Naučit dítě identifikovat vztah obrazové informace ke slovním strukturám ➤ Rozvoj dovednosti vyprávět ➤ Naučit dítě identifikovat protagonisty příběhu a důsledky jejich jednání ➤ Tvořivé zhodnocení témat a směru jednání ➤ Rozvoj slovního vyjadřování ➤ Rozvoj zrakového vnímání ➤ Naučit dítě dekódovat obrazové a psané informace ➤ Rozšířit dítěti obsahové znalosti ➤ Příprava na psaní ➤ Příprava na čtení ➤ 	Psychologická ▪ <i>Poznávací schopnosti a funkce, představivost a fantazie, myšlenkové operace</i> Enviromentální Sociálně-kulturní	<p>SOCIÁLNÍ A PERSONÁLNÍ KOMPETENCE</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ samostatně rozhoduje o svých činnostech; umí si vytvořit svůj názor a vyjádřit jej ➤ si uvědomuje, že za sebe i své jednání odpovídá a nese důsledky ➤ projevuje dětským způsobem citlivost a ohleduplnost k druhým, pomoc slabším, rozpozná nevhodné chování; vnímá nespravedlnost, ubližování, agresivitu a lhostejnost ➤ se dokáže ve skupině prosadit, ale i podřídit, při společných činnostech se domlouvá a spolupracuje; v běžných situacích uplatňuje základní společenské návyky a pravidla společenského styku; je schopné respektovat druhé, vyjednávat, přijímat a uzavírat kompromisy ➤ napodobuje modely prosociálního chování a mezilidských vztahů, které nachází ve svém okolí ➤ se spolupodílí na společných rozhodnutích; přijímá vyjasněné a zdůvodněné povinnosti; dodržuje dohodnutá a pochopená pravidla a přizpůsobuje se jim ➤ se chová při setkání s neznámými lidmi či v neznámých situacích obezřetně; nevhodné chování i komunikaci, která je mu nepříjemná, umí odmítnout
X.	NEJDŘÍV MYSLÍM, AŽ PAK JEDNÁM Přemýšlejte, abyste uměli zabránit násilí	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Naučit dítě předvídat, jaké výsledky budou mít konkrétní reakce na konflikt ➤ Naučit dítě reflektovat možné výsledky ➤ Naučit dítě verbalizovat to, co prožíváme a co může nastat ➤ Rozvíjet slovní zásobu pro porozumění konfliktu ➤ Naučit dítě rozeznávat alternativní úhel pohledu na řešení konfliktu ➤ Naučit dítě identifikovat povahu konfliktů ➤ Učit děti sociálním normám 	Psychologická ▪ <i>Poznávací schopnosti a funkce, představivost a fantazie, myšlenkové operace</i> ▪ <i>Sebepojetí, city a vůle</i> Interpersonální Sociálně - kulturní	
XI.	PUTOVÁNÍ KRAJINOU SLOV Trénink jazykových schopností podle D.B. Elkonina	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Rozvoj fonemického uvědomování (pochopení hláskové struktury slov a schopnosti vědomě manipulovat s touto strukturou) ➤ Rozvoj grafémové gramotnosti (poznávání písmen) 	Psychologická ▪ <i>Jazyk a řeč</i> ▪ <i>Poznávací schopnosti a funkce, představivost a fantazie, myšlenkové operace</i>	

<p>XII.</p>	<p>✓ PUTOVÁNÍ KRAJINOU ROVNOVÁHY ✓ Trénink neuromotoriky podle INPP</p>	<p>✓ Uvědomění si vlastního těla ✓ Rozvoj reflexních mechanismů a posilování využití sekundární reflexní činnosti ✓ Rozvoj pohybových schopností a zdokonalování dovedností v oblasti hrubé i jemné motoriky (koordinace a rozsahu pohybu, dýchání, koordinace ruky a oka apod.), ovládnutí pohybového aparátu a tělesných funkcí ✓ Rozvoj percepčního systému ✓ Rozvoj fyzické i psychické zdatnosti ✓ Osvojení si věku přiměřených praktických dovedností ✓ Osvojení si poznatků o těle a jeho zdraví, o pohybových činnostech a jejich kvalitě ✓ Osvojení si poznatků a dovedností důležitých k podpoře zdraví, bezpečí, osobní pohody i pohody prostředí ✓ Vytváření zdravých životních návyků a postojů jako základů zdravého životního stylu</p>	<p>Biologická Psychologická ✓ <i>Poznávací schopnosti a funkce, představitivost a fantazie, myšlenkové operace</i> ✓ <i>Sebepojetí, city a vůle</i></p>	<p>➤ je schopno chápat, že lidé se různí, a umí být tolerantní k jejich odlišnostem a jedinečným ➤ chápe, že nespravedlnost, ubližování, ponižování, lhostejnost, agresivita a násilí se nevyplácí a že vzniklé konflikty je lépe řešit dohodou; dokáže se bránit projevům násilí jiného dítěte, ponižování a ubližování</p> <p>ČINNOSTNÍ A OBČANSKÉ KOMPETENCE</p> <p>➤ se učí svoje činnosti a hry plánovat, organizovat, řídit a vyhodnocovat ➤ dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky ➤ odhaduje rizika svých nápadů, jde za svým záměrem, ale také dokáže měnit cesty a přizpůsobovat se daným okolnostem ➤ chápe, že se může o tom, co udělá, rozhodovat svobodně, ale že za svá rozhodnutí také odpovídá ➤ má smysl pro povinnost ve hře, práci i učení; k úkolům a povinnostem přistupuje odpovědně; váží si práce i úsilí druhých ➤ se zajímá o druhé i o to, co se kolem děje; je otevřený aktuálnímu dění ➤ chápe, že zájem o to, co se kolem děje, činnost, pracovitost a podnikavost jsou přínosem a že naopak lhostejnost, nevšímavost, pohodlnost a nízká aktivita mají svoje nepříznivé důsledky ➤ má základní dětskou představu o tom, co je v souladu se základními lidskými hodnotami a normami i co je s nimi v rozporu, a snaží se podle toho chovat ➤ spoluvytváří pravidla společného soužití mezi vrstevníky, rozumí jejich smyslu a chápe potřebu je zachovávat ➤ si uvědomuje svá práva i práva druhých, učí se je hájit a respektovat; chápe, že všichni lidé mají stejnou hodnotu</p>
-------------	---	--	---	---

				<ul style="list-style-type: none">➤ ví, že není jedno, v jakém prostředí žije, uvědomuje si, že se svým chováním na něm podílí a že je může ovlivnit➤ dbá na osobní zdraví a bezpečí svoje i druhých, chová se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné okolní prostředí (přírodní i společenské)
--	--	--	--	--

7. Evaluační systém a pedagogická diagnostika

Pro rozvoj dětské skupiny považujeme za důležité systematicky hodnotit jednotlivé oblasti. K tomu slouží autoevaluace, která je procesem vlastního průběžného vyhodnocování realizovaných výchovných aktivit, podmínek i organizace. Poskytuje zpětnou vazbu ke korekci vlastní činnosti a současně slouží jako východisko pro další práci. Je nezbytnou a samozřejmou součástí práce v rámci dětské skupiny. Hodnocení probíhá **systematicky, komplexně a pravidelně, podle předem připraveného plánu.**

Pravidla hodnocení

7.1. Předmět evaluace

- plnění cílů PVP;
- způsob zpracování a realizace obsahu PVP (zpracování a realizace integrovaných bloků);
- práci pečujících osob formou jejich sebereflexe

7.2. Metody a techniky evaluace

- Pečující osoba pod metodickým vedením psychologa průběžně a systematicky provádí posuzování *výsledků výchovy a péče* za využití metod a nástrojů pedagogické diagnostiky, jejímž prostřednictvím získává důležité informace o pokrocích dítěte. Výsledky pedagogické diagnostiky jsou součástí **Portfolia** každého dítěte, jakožto prostředkem zdokumentování vzdělávacích pokroků dítěte. Neoddělitelnou součástí portfolia je **dynamické hodnocení vývojového potenciálu dítěte**. Jedná se o způsob každodenního, dlouhodobého a systematického sledování dítěte, které pečující osobě pomáhá u dítěte včas zachytit případné problémy a vyvodit pod metodickým vedením speciálního pedagoga odborně podložené závěry pro jejich eliminaci a další rozvoj dítěte. Podle potřeby je možné využít intervence odborné pomoci, která je součástí poskytovaných poradenských ŠPZ Centrum ROZUM. Písemné záznamy, případně další doklady vypovídající o dítěti a jeho pokrocích jsou důvěrné a přístupné pouze pečujícím osobám, rodičům dítěte a pracovníkům poradenských služeb (psycholog, speciální pedagog, ergoterapeut). Obsah portfolia je využíván jako podklad při tvorbě individuálního plánu rozvoje dítěte pro komunikaci a spolupráci s rodiči. Důležitým ukazatelem výsledků vzdělávací činnosti jsou klíčové kompetence rozpracované do podoby očekávaných výstupů. Na základě zjištěných poznatků ředitelka a ostatní pečující osoby nejen navrhnou a provádějí potřebné úpravy vzdělávacích podmínek, ale také projektují vlastní výchovně- vzdělávací činnost zaměřenou na rozvoj klíčových kompetencí dítěte.
- Autoevaluace pečující osoby probíhá formou sebereflexe ve dvou rovinách, a to v rovině osobního a odborného rozvoje v rámci týmové supervize a v rámci kazuistické supervize v rovině hodnocení výsledků výchovy a péče o děti.

7.3. Časový plán (konkrétní termíny či frekvence hodnocení)

Vedení Portfolia a dynamické hodnocení – průběžně

Kazuistická supervize 1x měsíčně

Týmová supervize 1x měsíčně

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

Výroční hodnocení
Zpracování Inventáře pracovníky k 30.6.
Zpracování výsledků Inventáře k 25.8.

7.4. Odpovědnost dalších osob

Do hodnocení podmínek výchovy a péče a jsou zapojeni všichni zaměstnanci ústavu, rodiče i partneři ústavu.

Schváleno ředitelkou organizace Ústav ROZUMu a mateřská škola z. ú., dne: 1.10.2020